

PRITARTA

Prienų rajono savivaldybės tarybos

2023 m. d.

sprendimu Nr.

**PRIENŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

Laisvės a. 12, Prienai, į. k. 301846675

2022 M. VEIKLOS ATASKAITA

Parengė
Prienų rajono savivaldybės
visuomenės sveikatos biuro
direktorė
Ilona Lenčiauskienė

**PRIENAI
2023**

BENDROJI DALIS

Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – Biuras) yra Prienų rajono savivaldybės tarybos 2008 m. liepos 31 d. sprendimu Nr. T3-184 įsteigta biudžetinė įstaiga. Juridinių asmenų registre Biuras įregistruotas 2008 m. rugsėjo 4 d., įstaigos kodas 301846675.

Biuras savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos, Biudžetinių įstaigų, Sveikatos sistemos, Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymais, Prienų rajono savivaldybės tarybos patvirtintais nuostatais (2008 m. liepos 31 d. sprendimas Nr. T3-184).

Visuomenės sveikatos biuro veiklos tikslas – stiprinti Prienų rajono gyventojų sveikatą, didinant gyventojų atsakomybę už savo sveikatą, vykdamas savivaldybės teritorijoje Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą visuomenės sveikatos priežiūrą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

Biuras yra viešasis juridinis asmuo, turintis ūkinį, finansinį, organizacinį ir teisinį savarankiškumą. Pagrindinė Biuro veikla – visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų teikimas. Biuro ūkiniai metai sutampa su kalendoriniais metais, veikla yra neterminuota.

Biuras yra Lietuvos visuomenės sveikatos asociacijos (LVSA) ir Lietuvos visuomenės sveikatos biurų asociacijos (LVSBA) narys.

Biuro adresas – Revuonos g. 4, Prienai, LT-59118. Vieši pranešimai skelbiami Biuro interneto svetainėje <http://www.vsbprienai.lt>.

ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ VALDYMAS

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. V-1461 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. sausio 23 d. įsakymo Nr. V-70 „Dėl rekomenduojamų visuomenės sveikatos specialistų pareigybių steigimo savivaldybėse“ pakeitimo“ ir Prienų rajono savivaldybės tarybos 2022 m. sausio 27 d. sprendimu Nr. T3-36 „Dėl Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro didžiausio leistino pareigybių skaičiaus patvirtinimo“, didžiausias leistinas pareigybių skaičius Biure – 13,75 (1 lentelė).

2022 m. gruodžio 31 d. duomenimis Biure dirbo 13 darbuotojų, o buvo užimta 12,5 etatų. Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro pareigybių sąrašas pateiktas 1 lentelėje.

1 lentelė. Biuro pareigybių sąrašas

Pareigybė	Užimta etatų
Direktorius	1
Buhalteris	1
Visuomenės sveikatos specialistas, vykdamas visuomenės sveikatos stiprinimą	3
Visuomenės sveikatos specialistas, vykdamas visuomenės sveikatos stebėseną	1
Visuomenės sveikatos specialistai, vykdamas sveikatos priežiūrą mokyklose	6,5
Iš viso:	12,5

Biuro struktūroje visi darbuotojai tiesiogiai pavaldūs Biuro direktoriui. Direktorius, buhalteris ir 3 visuomenės sveikatos specialistai, vykdančys visuomenės sveikatos stiprinimą ir visuomenės sveikatos specialistas, vykdančis visuomenės sveikatos stebėseną (1) vykde Biure, dar 7 visuomenės sveikatos specialistai veiklą vykde Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose.

Biuro darbuotojų išsilavinimas aukštasis universitetinis, pareigybės lygis A2. Visi specialistai atitinka Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos keliamus reikalavimus išsilavinimui ir kvalifikacijai.

Siekiant užtikrinti kokybišką visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą 2022 m. Biuro specialistams buvo sudarytos sąlygos dalyvauti specialistų kvalifikacijos kėlimo mokymuose, seminaruose, konferencijose ir suvažiavimuose aktualiomis sveikatos stiprinimo, žalingų įpročių prevencijos, užkrečiamųjų ligų profilaktikos bei kitomis temomis.

FINANSINIŲ IŠTEKLIŲ VALDYMAS

Biuro finansinė veikla vykdoma, vadovaujantis parengtu Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro apskaitos vadovu, patvirtintu 2010 m. sausio 22 d. direktoriaus įsakymu Nr. DV-5A ir Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojų darbo užmokesčio tvarka patvirtinta 2017 m. sausio 31 d. direktoriaus įsakymu Nr. DV – 7.

Biuro buhalterinę apskaitą tvarko buhalterė. Ji atsako už buhalterinių įrašų teisingumą, finansinės atskaitomybės sudarymą ir pateikimą laiku.

Biuro finansavimas kiekvienais metais didėja, tik skiriasi procentinė dalis tarp finansavimo šaltinių. Pagrindinis Biuro finansavimo šaltinis – Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos funkcijoms vykdyti, kuri 2022 m. sudarė 84,4 proc. (2021 m. – 86,2 proc.), o kiti finansavimo šaltiniai prisideda nedidele dalimi prie bendro Biuro biudžeto: savivaldybės biudžeto lėšos 2022 m. – 13,2 proc. (2021 – 12,2 proc.) ir biudžetinių įstaigų pajamų lėšos 2022 m. – 2,4 proc. (2021 m. – 1,6 proc.) (2 lentelė). 2022 m. gautos lėšos įsisavintos 100 proc. Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija, valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos funkcijoms vykdyti, 2022 m. padidėjo 32 700 EUR, lyginant su 2021 m. Biuras, 2022 m., lyginat su 2021 m., gavo daugiau nei 1,5 karto daugiau pajamų už privalomuosius mokymus (privalomasis higienos įgūdžių mokymas, privalomasis pirmosios pagalbos mokymas, privalomasis mokymas apie alkoholio ir narkotikų žalą žmogaus sveikatai). Savivaldybės biudžeto lėšos 2022 m., lyginant su 2021 m., išaugo 9 000 Eur, dėl įgyvendinamo Sveikatos priežiūros paslaugų ugdymo įstaigose gerinimo (Nr. LT03-2-SAM-k01-010) projekto.

2 lentelė. Biuro finansavimo šaltiniai 2019 – 2022 m.

Eil. Nr.	Finansavimo šaltinio pavadinimas	Suma EUR			
		2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija	240 900	258 617	259 800	292 500
1.1.	Plėtoti sveiką gyvenseną bei stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius ugdymo	207 000	210 200	209 800	240 800

	įstaigose ir bendruomenėse, vykdyti visuomenės sveikatos stebėseną savivaldybėse				
1.2.	Plėtoti visuomenės psichikos sveikatos paslaugų prieinamumą bei ankstyvojo savižudybių atpažinimo ir kompleksinės pagalbos teikimo sistemą	33 900	47 217	49 800	51 700
1.3.	Kovai su Covid-19 pandemija	-	1200	200	-
2.	Prienuj rajono savivaldybės biudžeto lėšos	27 800	28 900	36 900	45 900
3.1	Visuomenės sveikatos stiprinimas	27 800	28 400	34 100	37 600
3.2.	Projektas „Vandens ir smėlio kokybės tyrimai“	-	500	800	1 200
3.3.	Projektas Sveikatos priežiūros paslaugų ugdymo įstaigose gerinimas (Nr. LT03-2-SAM-k01-010)	-	-	2 000	7 100
4.	Biudžetinių įstaigų pajamų lėšos	6 276,18	6 400	4 800	8 300
	Iš viso:	274976,18	293 917	301 500	346 700

Vidutiniškai sveikatinimo veiklai vykdyti 2022 m. buvo skiriama 13,88 EUR. Prienuj rajono gyventojui per metus (2021 m. – 11,84 EUR): Valstybės deleguota funkcija 2022 m. – 11,71 EUR/gyv. (2021 m. -10,20 EUR/1 gyv.), savivaldybės lėšos – 2022 m. – 1,84 EUR/gyv. (2021 m. - 1,45 EUR/1 gyv.).

Išsami 2019-2022 m. Biuro išlaidų sąmatos vykdymo ataskaita pateikiama 3 lentelėje. Didžioji dalis Biuro patirtų išlaidų 2022 m. buvo darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudos – 66,94 proc. (2021 m. – 66,58 proc.). 2022 m., lyginant su 2021 m., buvo patirtos ne žymiai didesnės darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudos, lyginant su 2021 m., nes metų pabaigoje buvo užimti beveik visi etatai. Taip pat 2022 m., lyginant su 2021 m. stebimos didesnės transporto išlaikymo, kvalifikacijos kėlimo, komandiruočių išlaidų sąnaudos. Transporto ir komandiruočių išlaidos išaugo dėl padidėjusių kuro kainų .

3 lentelė. Pagrindinės Biuro veiklos sąnaudos 2019 – 2022 m.

Eil. Nr.	Pagrindinės veiklos sąnaudos	Suma EUR			
		2019 m.	2020 m	2021 m.	2022 m.
1.	Darbo užmokesčio sąnaudos	191 100,00	175 618,64	197 771,35	228 800
2.	Socialinio draudimo sąnaudos	3 200,00	2 711,91	2 952,83	3 300
3.	Komunalinių paslaugų sąnaudos	2 300,00	1 900,00	3 043,93	1 800
4.	Ryšio paslaugų sąnaudos	700,00	500,00	909,65	900
5.	Transporto išlaikymo sąnaudos	1 300,00	437,64	393,46	1 100
6.	Kvalifikacijos kėlimo sąnaudos	1 400,00	206,09	1 367,12	1 400
7.	Komandiruočių sąnaudos	700,00	512,65	522,96	2 500
8.	Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsig. sąnaudos	-	800,00	1 289,97	400
9.	Materialiojo turto paprastojo	-	200,00	-	-

	remonto sąnaudos				
10.	Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo sąnaudos	74 276,18	111 030,07	93 248,73	106 300
11.	Ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo sąnaudos	-	-	-	200
	Iš viso:	274 976,18	293 917,00	301 500,00	346 700

DOKUMENTŲ VALDYMAS

Biure už dokumentų rengimą ir tvarkymą bei personalo valdymą atsakingi Biuro direktorius, visuomenės sveikatos specialistai ir buhalteris. Kiekvienais metais tvirtinamas Biuro dokumentacijos planas, kuriuo vadovaujantis tvarkoma įstaigos dokumentacija. Dokumentų valdymo planas suderintas su Prienų rajono savivaldybės administracijos Bendrojo skyriaus vyriausiąja archyvare. Pagal dokumentų registrų sąrašą 2022 m. buvo registruojami 37 dokumentai. Pagrindinių dokumentų, atskleidžiančių Biuro veiklą, registrai ir jų duomenys pateikti 4 lentelėje.

4 lentelė. Pagrindiniai dokumentų registrai 2019 – 2022 m.

Eil. nr.	Dokumentų registrai	Užregistruotų dokumentų skaičius (vnt.)			
		2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Gautų dokumentų registras (GR)	249	103	111	95
2.	Siunčiamų dokumentų registras (SR)	192	139	132	131
3.	Direktoriaus įsakymų personalo valdymo klausimais registras (DP)	207	213	254	262
4.	Direktoriaus įsakymų tvarkomosios organizacinės veiklos klausimais registras (DV)	165	192	203	151
5.	Direktoriaus įsakymų komandiruočių, atostogų klausimais registras (AK)	147	91	55	108
6.	Darbuotojų prašymų įvairiais darbo klausimais registras (IV)	238	346	264	232
7.	Dalyvių sąrašų registras	1210	563	618	959
8.	Biure iš viso užregistruota dokumentų	2408	1647	1637	1938

KORUPCIJOS PREVENCIJA

Biure parengta ir patvirtinta Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2022 – 2024 m. korupcijos prevencijos programa ir korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo 2022 – 2024 m. priemonių planas (2022 m. sausio 3 d. įsakymas Nr. DV-6).

Kiekvienais metais kas ketvirtį biuras teikia Korupcijos prevencijos ataskaitas Sveikatos apsaugos ministerijos Korupcijos prevencijos skyriui. 2022 m. Biure korupcijos faktų nebuvo nustatyta.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ORGANIZAVIMAS

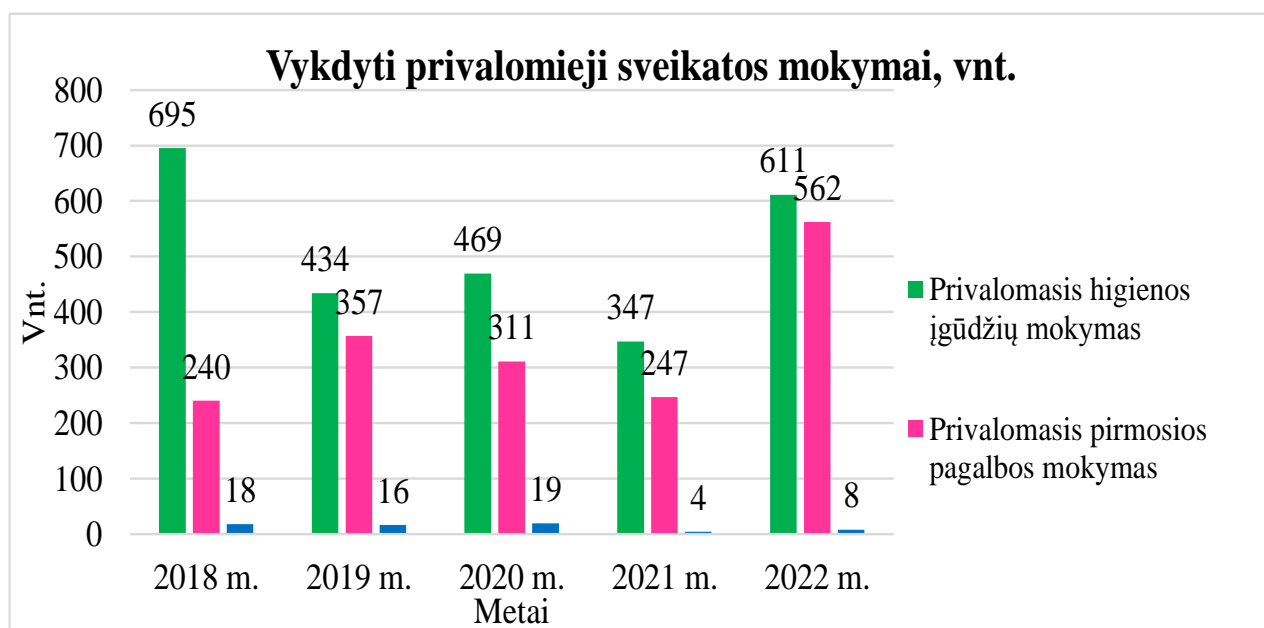
2022 m. Biuro vykdytų viešųjų pirkimų ataskaita buvo parengta ir pateikta 2023 m. sausio mėn. 2022 m. įvykdyta 140 mažos vertės pirkimų (2021 m. – 110 pirkimų): prekių – 57 pirkimai, paslaugų – 81 pirkimas, darbų – 2 pirkimai. 2022 m., kaip ir 2021 m., daugiausiai pirktas paslaugų. Pasirašyta 47 viešųjų pirkimų sutartys raštu (2021 m. – 39 sutartys). Išsami informacija apie 2022 m. vykdytus viešuosius mažos vertės pirkimus pateikta 5 lentelėje.

5 lentelė. Mažos vertės pirkimai 2021 – 2022 m.

Eil.nr.	Mažos vertės pirkimai	Pirkimų vertė	
		2021 m. (Eur)	2022 m. (Eur)
1.	Prekės	11 609,26	64 323,95
2.	Paslaugos	82 398,83	112 771,90
3.	Darbai	15 967,56	4703,95
	Iš viso:	109 975,65	181 799,80

PRIVALOMOJO SVEIKATOS MOKYMO PASLAUGOS

Biuras pagal 2010 m. birželio 2 d. Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos suteiktą licenciją Nr. VSL-246 vykdo privalomuosius sveikatos mokymus (1 pav.), kurie yra vienas iš Biuro finansavimo šaltinių. Biuras 2022 m. beveik dvigubai daugiau vykdė privalomųjų mokymų, lyginant su 2021 m. Pastebėta, kad 2022 m. daugiausiai buvo įvykdyta privalomųjų higienos įgūdžių mokymų. Privalomuosius pirmosios pagalbos mokymus, higienos įgūdžių mokymus ir mokymus apie alkoholio ir narkotikų žalą žmogaus sveikatai 2022 m. biuras vykdė kontaktiniu būdu.

1 pav. 2018 - 2022 m. Biuro vykdyti privalomieji sveikatos mokymai

VALSTYBINIŲ (VALSTYBĖS PERDUOTŲ SAVIVALDYBĖMS) VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ VYKDYMAS

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. V-1352 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. lapkričio 10 d. įsakymo Nr. V-1154 „Dėl Valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos, skiriamos savivaldybių biudžetams Sveikatos apsaugos ministerijos kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti, planavimo, paskirstymo, naudojimo ir atsiskaitymo už ją tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų komisijos 2021 m. lapkričio 15 d. protokolu patvirtintais Valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo 2022 m. veiklos prioritetais, Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro veikla 2022 m. buvo organizuojama atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nustatytus prioritetus:

I PRIORITETAS. Visuomenės psichikos sveikatos gerinimas.

Užtikrinti savižudybių prevencijos prioritetų nustatymą ilgojo ir trumpojo laikotarpių savižudybių prevencijos priemonių ir joms įgyvendinti reikiamo finansavimo planavimą:

1.1. Ankstyvosios intervencijos, skirtos nereguliariai vartojantiems psichoaktyviaisias medžiagas ar eksperimentuojantiems jomis jaunuoliams, vykdymas.

1.2. Priklausomybių konsultantų paslaugų teikimo savivaldybėje organizavimas.

1.3. Darbuotojų kompetencijų psichikos sveikatos srityje didinimo mokymų savivaldybėje organizavimas.

1.4. Mokyklų darbuotojų kompetencijų psichikos sveikatos srityje didinimo mokymų savivaldybėje organizavimas.

1.5. Bazinių savižudybių prevencijos mokymų organizavimas savivaldybės gyventojams.

1.6. Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo savivaldybėje organizavimas.

II PRIORITETAS. Sveikos gyvensenos įgūdžių formavimas.

2.1. Plėtoti sveiką gyvenseną ir stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius ugdomo įstaigose:

2.1.1. Sveikos mitybos organizavimo tobulinimas ir maisto švaistymo mažinimas, sveikos mitybos skatinimas.

2.1.2. Sveikatą stiprinančių mokyklų plėtra / priemonės „Aktyvi mokykla“ įgyvendinančių mokyklų plėtra.

2.1.3. Traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimas mokyklose.

2.1.4. Burnos higienos užsiėmimų organizavimas tikslinėse grupėse (vaikams).

2.1.5. Pagalbos mokinių savirūpai organizavimas ugdomo įstaigose.

2.2. Plėtoti sveiką gyvenseną ir stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius bendruomenėse:

2.2.1. Gyventojų sveikos mitybos įgūdžių formavimas, daržovių vartojimo skatinimas.

2.2.2. Gyventojų fizinio aktyvumo skatinimas.

2.2.3. Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupių asmenų sveikatos stiprinimas ir šių ligų prevencija.

- 2.2.4. Burnos higienos užsiėmimų organizavimas tikslinėse grupėse (suaugusiems).
- 2.2.5. Traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimas bendruomenėse.
- 2.2.6. Visuomenės raštingumo didinimas neštumo krizių atpažinimo valdymo ir įveikos klausimais.

2.3. Vykdėti visuomenės sveikatos stebėseną savivaldybėje.

- 2.3.1. Visuomenės sveikatos rodiklių stebėseną, analizavimą ir rekomendacijų teikimą.

III PRIORITETAS. Dalyvavimas grėsmių, susijusių su užkrečiamųjų ligų valdymu.

- 3.1. Supratimo apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms didinimas tikslinėse grupėse (vaikams ir suaugusiems).
- 3.2. Priemonės, vykdančios sustiprintą užkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą (atsižvelgiant į epidemiologinę situaciją).
- 3.3. Epidemiologinės priežiūros vykdymas ugdymo įstaigose.

IV PRIORITETAS. Savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojų administracinių gebėjimų stiprinimas.

- 4.1. Visuomenės sveikatos specialistų, dirbančių ugdymo įstaigoje kvalifikacijos kėlimas.
- 4.2. Visuomenės sveikatos biuro darbuotojų kvalifikacijos kėlimas.

V PRIORITETAS. Savivaldybės visuomenės sveikatos biuro vykdoma viešinimo veikla.

- 5.1. Visuomenės sveikatos biuro mokinių visuomenės sveikatos priežiūros veiklos viešinimas.
- 5.2. Visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos stiprinimo veiklos viešinimas.

Išsami informacija apie Valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įvykdymą 2022 m. Prienų rajono savivaldybėje pateikiama 1 Priede.

Atšaukus valstybės lygio ekstremalią situaciją dėl COVID – 19 ligos 2022 m., lyginant su 2020 - 2021 m., buvo žymiai daugiau padaryta veiklų sveikos gyvensenos ir sveikatos stiprinimo srityse tiek bendruomenėse, tiek ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose. Veiklos buvo įgyvendinamos nuotoliniu ir kontaktiniu būdu.

2022 m. buvo organizuotos priemonės, vykdančios sustiprintą užkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą. Vykdančios epidemiologinę priežiūrą ugdymo įstaigose, 2022 m., buvo ištirti 748 asmenys turėję sąlytį su ligoniais, sergančiais COVID-19 liga (koronaviruso infekcija), ar asmenys, įtariami, kad serga COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) ir identifikuoti 105 COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) protrūčiai Prienų rajono ugdymo įstaigose. Taikytos ir kitos atvejo valdymo priemonės pagal Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos nurodymus (informacijos rinkimas ir teikimas telefonu bei raštu).

VAIKŲ IR JAUNIMO SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ORGANIZAVIMAS PRIENŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS UGDYMO ĮSTAIGOSE

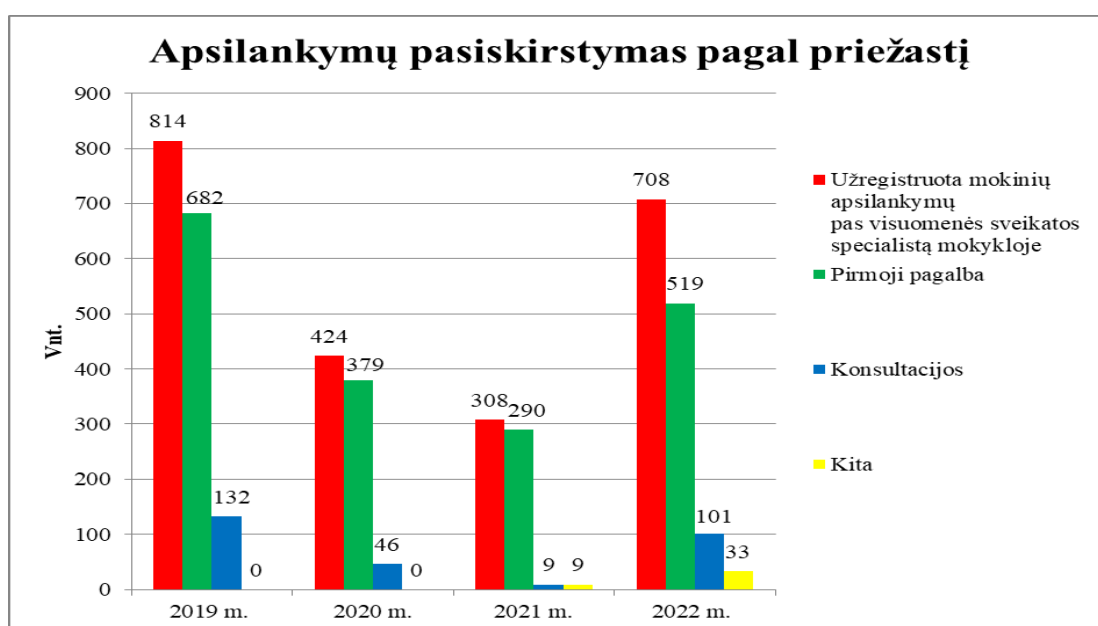
Uždavinys - rūpintis vaikų ir jaunimo sveikatos išsaugojimu bei stiprinimu, užtikrinant nuolatinę, kokybišką ir koordinuotą visuomenės sveikatos priežiūrą ugdymo įstaigose, formuojant vaikų ir tėvų sveikos gyvensenos įgūdžius ir teigiamą požiūrį į savo sveikatą.

Biuro visuomenės sveikatos specialistė, koordinuojanti vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, kartu su 7 visuomenės sveikatos specialistėmis, vykdančiomis sveikatos priežiūrą mokyklose (toliau – VSS mokyklose), yra atsakinga už šios veiklos organizavimą ir koordinavimą Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose.

2022 m. visuomenės sveikatos priežiūra buvo vykdoma trylikoje Prienų rajono savivaldybės mokyklų, taip pat ir prie jų esančiuose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo skyriuose ir Prienų miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Visuomenės sveikatos specialistės, vykdančios sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ugdymo, pradinio ugdymo ir bendrojo ugdymo įstaigose vedė sveikatos ugdymo ir mokymo veiklas įvairiomis sveikatos temomis, pagal poreikį teikė pirmąją pagalbą, vykdė pedikuliozės profilaktiką, konsultavo pedagogus, tėvelius aktualiais sveikatos ir sveikos gyvensenos klausimais, vykdė įvairias akcijas („Apibėk mokyklą“, vandens dienos, triukšmo supratimo, judėjimo sveikatos labui, AIDS dienų minėjimus), paskaitas, vykdė epidemiologinių židinių tyrimus ugdymo įstaigose nuo sausio 1 d. iki balandžio 30 d.

2022 m. rugsėjo mėn. duomenimis aptarnaujamų vaikų skaičius Prienų rajone – 3418 (2019 m. – 3460, 2020 m. – 3434, 2021 m. – 3405). Visuomenės sveikatos specialistai veiklą vykdė priskirtose ugdymo įstaigose, atsižvelgiant į mokinių skaičių. Buvo kviečiami lektoriai prvesti nuotolinius užsiėmimus, bei mokymus kontaktiniu būdu.

Pagal pateiktas metines VSS mokykloje, veiklos ataskaitas, viena tarp dažniausiai pasitaikančių visuomenės sveikatos specialisto, vykdančio sveikatos priežiūrą mokykloje, funkcijų – pirmosios - būtinosios pagalbos teikimas ir konsultavimas įvairiais sveikatos ir sveikos gyvensenos klausimais. Išsami informacija, apie mokinių apsilankymą, pas VSS mokykloje, pagal priežastis 2019 - 2022 m., pateikta 2 pav.

2 pav. Informacija apie mokinių apsilankymus pas visuomenės sveikatos specialistą mokykloje 2019 - 2022 m.

Pastebėta, kad 2022 m. beveik panašiai mokinių, kaip 2019 m., apsilankė pas visuomenės sveikatos specialistą. Lyginant 2022 m. mokinių apsilankymus pas visuomenės sveikatos specialistą su 2020 – 2021 m. duomenimis, vaikų apsilankymų skaičius padidėjo. Dažniausiai mokiniai kreipėsi pas VSS mokykloje dėl pirmosios - būtiniosios pagalbos teikimo. Apsilankymų pas visuomenės sveikatos specialistą skaičiaus padidėjimui 2022 m. įtakos turėjo atnaujintas mokinių ugdymas kontaktiniu būdu ir atšaukta valstybės lygio ekstremali situacija dėl COVID – 19 ligos.

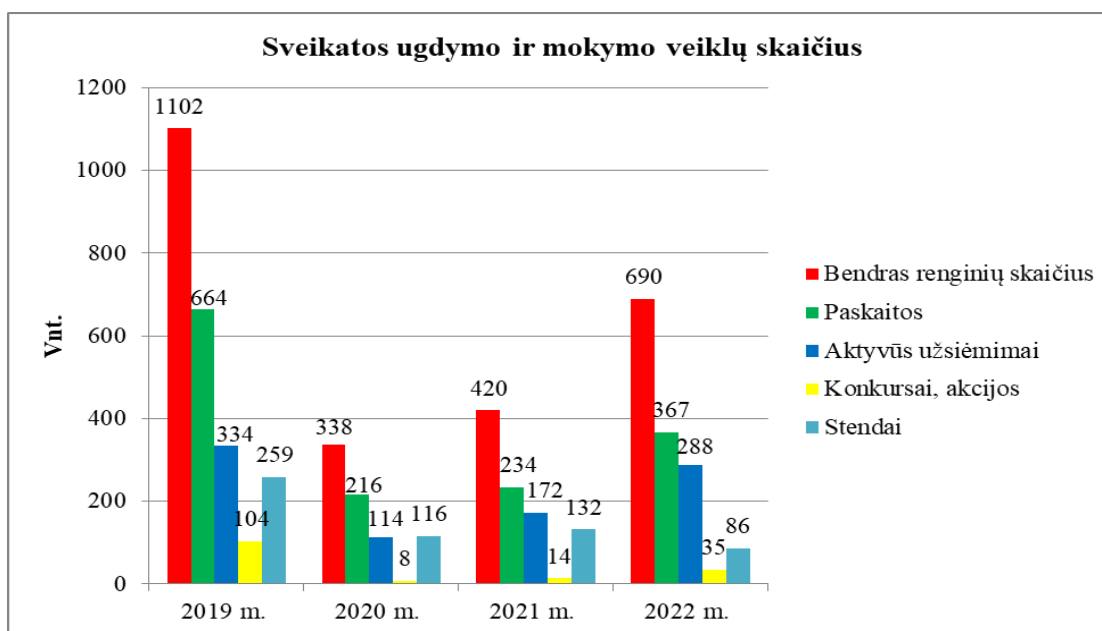
Pati svarbiausia visuomenės sveikatos specialisto funkcija ugdymo įstaigose yra sveikos gyvensenos ugdymas. 6 lentelėje pateikta susisteminta informacija apie 2022 m. ugdymo įstaigose vykdytą sveikatos ugdymo ir mokymo veiklą pagal sveikatinimo veiklos sritis.

6 lentelė. Sveikatos ugdymo ir mokymo renginiai 2020 - 2022 m. Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose pagal sveikatinimo veiklos sritis

Sveikatinimo veiklos sritis	Paskaitos			Aktyvūs užsiėmimai			Konkursai, akcijos			Stendai		
	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	13	4	9	33	1	16	1	2	1	27	34	18
Sveika mityba ir nutukimo prevencija	10	52	27	21	20	31	2	1	1	7	7	11
Fizinis aktyvumas	4	11	19	7	16	62	1	4	11	4	14	4
Psichikos sveikata (smurto, savižudybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	8	19	56	1	12	25	0	0	0	9	11	7
Aplinkos sveikata	1	1	9	1	0	0	0	2	0	0	4	7
Rūkymo, alkoholio ir	9	34	26	0	58	5	0	1	0	3	9	4

narkotikų vartojimo prevencija												
Lytiškumo ugdymas, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencija	3	12	48	1	0	5	0	0	5	2	4	4
Tuberkuliozės profilaktika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4	0
Užkrečiamųjų ligų profilaktika ir asmens higiena	65	33	84	24	20	37	3	0	1	38	31	19
Dantų ėduonies profilaktika ir burnos higiena	47	34	47	13	17	45	1	2	2	7	0	3
Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	49	32	39	13	28	59	0	2	0	17	7	17
Kitos (kraujotakos sistemos ligų, onkologinių ligų profilaktika ir kt.)	7	2	3	0	0	3	0	0	0	0	7	0
Iš viso:	216	234	367	114	172	288	8	14	35	116	132	86
Bendras renginių skaičius	2020 m.				2021 m.				2022 m.			
	338				420				690			

2022 m. lyginant su 2020 - 2021 m., stebimas veiklų įgyvendinimo nuoseklus didėjimas visose sveikatos stiprinimo srityse. Veiklų sumažėjimas 2020 – 2021 m. įvyko dėl paskelbtos valstybės lygio ekstremalios situacijos dėl COVID – 19 ligos ir įvesto karantino visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Ugdant mokinių sveikos gyvensenos įgūdžius dažniausiai taikoma sveikatos ugdymo ir mokymo forma - paskaitos ir aktyvūs užsiėmimai (3 pav.).

3 pav. Sveikatos ugdymo ir mokymo veiklų skaičius 2019 – 2022 m.

Išsami, didesnės apimties 2022 m. vykdytų sveikatos ugdymo ir mokymo veiklų Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose, charakteristika.

Sveikatinimo veiklos sritis	Priemonės - Įvykdytos veiklos aprašymas
<p>Ėduonies profilaktika ir burnos higiena</p>	<p>Visuomenės sveikatos specialistė kartu su lopšelio-darželio „Gintarėlio“ „Žiogelių“ ir „Boružiukų“ grupės vaikučiais kalbėjosi apie dantų higieną ir priežiūrą. Į pagalbą „atėjo“ ir Drakoniukas, vaikai gilino dantukų valymo įgūdžius. Klausėsi pasakos apie Dantukų miestelį.</p> <p>Stovykloje „Budora“ vyko protmūšis burnos higienos įgūdžiams tobulinti „Sveika šypsena“. Vaikai protmūšio metu sužinojo naudingos informacijos, daug diskutavo ir smagiai praleido laiką.</p> <p>Skriaudžių pagrindinės mokyklos ir ikimokyklinio ugdymo skyriaus vaikams buvo vedamos pamokos „Sveikus dantukus turiu - laimingas esu“, kurių tikslas formuoti teisingus vaikų burnos higienos įgūdžius. Praktinių užsiėmimų metu vyko mokymai apie burnos higieną ir dantukų priežiūrą: susipažino su dantukų priežiūros priemonėmis, mokėsi teisingai valyti dantukus, vyko diskusijos po filmukų peržiūros.</p> <p>Veiverių Tomo Žilinsko gimnazijoje, ikimokyklinio ugdymo skyriuje vyko praktinis užsiėmimas „Švaručiai graučiai mano dantukai“ „Voveriukų“ ir „Zuikučių“ grupėse. Užsiėmimo metu vaikai mokinosi kaip naudoti dantų siūlą, kiek laiko ir kaip valyti dantukus, o kad valant dantukus laikas neprailgtų vaikai klausėsi dantukų dainelės.</p> <p>Prienų „Revuonos“ pagrindinės mokyklos priešmokyklinės ilgosios grupės ugdytiniai, 1b klasės mokiniai ir Prienų lopšelio-darželio „Pasaka“ „Ančiukų“ grupės vaikučiai mokėsi taisyklingai valyti dantukus ir sužinojo apie burnos ir dantų higieną, kuri padeda išvengti apnašų kaupimosi, infekcijų, dantų gedimo ir jų netekimo. Pamokų metu dalyviai sužinojo 5 pagrindinius žingsnelius siekiant turėti sveikus dantukus:</p>

<p>Psichoaktyvių medžiagų vartojimo (rūkymo, alkoholinių gėrimų, narkotikų) prevencija</p>	<p>Prienu r. mokyklose buvo kalbama apie rūkymo žalą jaunam organizmui, sukeliamas ligas, pasyvų rūkymą ir kaip jis kenkia nerūkančiam žmogui. Užsiėmimuose buvo naudojamos metodinės prevencinės priemonės: kaip atrodo sveiki, nerūkančio ir rūkančio, pažeisti plaučiai, taip pat aptarta, kuriems žmogaus organams ir organizmo sistemoms sukelia žalą vartojamas tabakas.</p> <p>Prienu r. mokyklose vyko praktinis užsiėmimas „Nevažiuk su neblaiviu“. Užsiėmimo metu buvo naudojamos prevencinės priemonės. Mokiniai atlikinėjo praktines užduotis su boulingo kamuoliu ir kėgliais, su kamuoliuku, pirštu lietė savo nosį ir 2 metrus ėjo tiesia linija. Be „Girtumo akinių“ užduotys atrodė lengvos, tačiau užsidėjus „Girtumo akinius“, kurie imituoja apsvaigimą nuo alkoholio, užduotys tapo sunkiai įveikiamos.</p>
<p>Fizinio aktyvumo skatinimas</p>	<p>Organizuotas konkursas „Sniego statinį statau – sportuoju daugiau“. Įvairaus amžiaus vaikai statė „senius – besmegenius“ ir fotografavosi su jais. Nuotraukas siuntė biurui el.paštu, ir balsavimo metu buvo išrinkti nugalėtojai. Konkursas organizuotas skatinant vaikų fizinį aktyvumą.</p> <p>Prienu r. ugdymo įstaigose vyko praktiniai užsiėmimai „Judėk ir mokslus krimsti bus lengviau“. Užsiėmimų metu, lektoriai vaikams pasakojo apie judėjimo naudą sveikatai. Užsiėmimai vyko nuotoliniu būdu per ZOOM platformą, pagal sveikos gyvensenos skatinimo programą.</p> <p>Prienu r. mokyklose vyko praktiniai užsiėmimai „Mankšta gerai savijautai“. Šiais užsiėmimais akcentuota tempimo pratimų svarba. Fizinio lavinimo pamokos metu atlikome mankštą gerai kasdieninei savijautai palaikyti, bei sumažinti kitus nemalonius patiriamus pojūčius.</p> <p>2022 m. gegužės mėn. paminint Judėk sveikatos labui dieną, organizavome renginį Prienu „Ažuolo“ progimnazijos stadione. Buvo vykdomos linksmosios estafetės – rungtynės, kuriose dalyvavo 87 ketvirtos klasės mokiniai. Atliktos septynios užduotys, kurios reikalavo tikslumo, greičio, vikrumo, koordinacijos ir kantrybės.</p> <p>2022 m. birželio 2 d. dalyvavome, kaip partneriai, mokinių žygyje „Įtraukiai Camino Lituano keliu“. Prienu švietimo pagalbos tarnyba organizavo žygį su moksleiviais nuo Birštono iki Prienu estrados. Žygyje dalyvavo mokiniai iš Pakuonio, Prienu „Revuonos“, Išlaužo, Šilavoto, Balbieriškio pagrindinių mokyklų, Jiezno ir Prienu „Žiburio“ gimnazijų. Prienu estradoje vykdėme sveikatos viktoriną, sukome „Laimės ratą“ prizams laimėti, vedėme trumpas pamokas apie žmogaus anatomiją, diskutavome sveikatingumo temomis. Vaikai pasitikrino žinias, gavo atmintines, kaip saugiai elgtis vandenyje, ir kaip saugiai praleisti vasarą.</p> <p>2022 m. liepos mėn. Prienu krašto muziejuje dalyvavome „Geros savijautos“ stovykloje vaikams. Stovyklos metu su vaikais atlikome estafetes „Esu greitas, kaip vėjas“.</p> <p>2022 m. liepos mėn. dalyvavome vaikų stovykloje „Budora“. Stovyklos metu vaikams buvo pravesta estafetės „Esu greitas, kaip vėjas“, šiaurietiškojo ėjimo mokymai ir treniruotė „Body sculpt“.</p> <p>Prienu r. mokyklose organizuoti praktiniai užsiėmimai „Šokio ritmu“. Užsiėmimų tikslas - skatinti mokinių fizinį aktyvumą.</p> <p>Prienu r. mokyklose organizuota iniciatyva „Apibėk mokyklą“. Vaikams ši</p>

	<p>iniciatyva labai patiko, todėl mokiniai mokyklas apibėgo net po kelis kartu.</p>
Sveikos mitybos propagavimas	<p>Organizuota teorinė paskaita „Pridėtinis cukrus maisto produktuose“. Visuomenės sveikatos specialistės pasakojo apie gausaus cukraus vartojimo žalą sveikatai. Veiklų metu išsiaiškinta, kurie maisto produktai yra natūralūs, o kurie yra pagaminami gamykloje, natūralūs ir pridėtinis cukrus. Su vaikais aptarta, kuo natūralus cukrus yra vertingesnis už pridėtinį.</p> <p>Prienuų r. ugdymo įstaigose vyko praktiniai – teoriniai užsiėmimai „Mažtai, kaip valgai“, „Kaip mėgstamą, bet nesveiku vadinamą maistą pasigaminti sveikai ir skaniai?“ Užsiėmimų metu, lektoriai vaikams pasakojo apie sveiką mitybą, kaip mėgstamą maistą paversti sveiku. Užsiėmimai vyko nuotoliniu būdu per ZOOM platformą, pagal sveikos gyvensenos skatinimo programą.</p> <p>Balbieriškio pagrindinės mokyklos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupių vaikai dalyvavo praktiniam užsiėmime „Kuriuos produktus valgyti sveika?“. Užsiėmimo metu aptarta, kas yra sveika mityba, rinko sveikus ir nesveikus maisto produktus, juos dėliojo į mitybos „šviesoforą“, piešė savo sveikos mitybos lėkštes.</p> <p>Prienuų r. mokyklose organizuotas praktinis užsiėmimas „Pusryčiams-košė!“. Pradinių klasių mokiniai buvo supažindinti su košių įvairove, jų nauda augančiam organizmui. Taip pat, pristatyta, kaip sveikiau pasigardinti ši patiekalą, kad gautume kuo daugiau vitaminų, mineralų ir kitų naudingų medžiagų. Užsiėmimo pabaigoje, mažiesiems buvo įteiktos sveikos mitybos knygelės, kurių dėka, jie galės įtvirtinti gautas žinias.</p> <p>Prienuų r. mokyklose organizuota pamoka – praktinis užsiėmimas „Sveika mityba“. Užsiėmimų metu mokiniai aptarė, kas yra sveika mityba ir kokie jos principai. Praktinėje dalyje mokėsi paskirstyti maistą pagal produktų grupes ir rekomenduojamą suvartoti kiekį.</p>
Traumatizmo profilaktika	<p>Vaikų vasaros stovykloje „Budora“ vyko teorinis – praktinis užsiėmimas „Pirmoji pagalba“. Vaikams buvo pasakojama apie pirmos pagalbos teikimo svarbą, pagalbos iškvietimą nelaimės metu. Stovyklautojai buvo mokinami atlikti pradinį gaivinimą, taip pat buvo supažindinti su automatiniu išoriniu defibriliatoriumi, kaip teikti pirmąją pagalbą užspringimo metu, apalpimo ir kt. atvejais.</p> <p>2022 m. rugpjūčio 12 d. vyko pirmosios pagalbos mokymai renginio metu „Jaunimo dienos“. Visuomenės sveikatos biuro Sveikatos palapinėje buvo galima atlikti kūno sudėties analizę, susipažinti su pirmosios pagalbos teikimo principais, pasitikrinti savo žinias dalyvaujant viktorinoje.</p> <p>Prienuų r. mokyklose organizuota pamoka - praktinis užsiėmimas „Būk atsargus- būsi saugus“. Visuomenės sveikatos specialistės mokyklose, vedė pamoką - praktinį užsiėmimą mokiniams, kokie pavojai ir nelaimės gali tykoti mūsų kasdieną ir kaip reaguoti nutikus nelaimei, kaip padėti sau ir kitam, mokiniai iš arti susipažino su pirmosios pagalbos vaistinėlės turiniu, bandė užsidėti turniketą, išmoko 4 tvarstymo būdus, kuriuos išbandė praktiškai.</p> <p>Prienuų r. mokyklose organizuota pamoka - praktinis užsiėmimas „Odos ir jų darinių higiena. Pirmoji pagalba sužalojimo metu“. Visuomenės sveikatos</p>

	<p>specialistės mokyklose, vedė mokiniams integruotas pamokas. Pamokos metu didžiausias dėmesys skirtas į odos sužalojimus (nudegimas, nušalimas, sumušimas, įkandimas, įpjovimas ir kt.) bei ką daryti ir kaip sau ar kitam padėti esant vienokiam ar kitokiam odos pažeidimui.</p> <p>Prienuų lopšelyje – darželyje „Gintarėlis“ vyko užsiėmimai „Saugios žiemos pramogos“ ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupių vaikams. Užsiėmimo metu žiūrėtas edukacinis filmukas, kuriame pateikiamos įvairios ekstremalios situacijos ir paaiškinama, kaip jų išvengti. Vaikai sužinojo, kas ir kaip turi patikrinti ledo stiprumą, kaip saugiai juo vaikščioti. Kalbėta ir apie tai, kad žiemą reikia saugotis varveklių, o norint nesusalti - tinkamai rengtis. Vaikai suprato, kad žiemos pramogos – čiuožinėjimas ar slidinėjimas neretai tampa traumų priežastimi, todėl reikia elgtis saugiai ir atsakingai.</p>
<p>Užkrečiamų ligų profilaktika</p>	<p>2022 m. Prienuų rajono bendrojo ugdymo mokyklose buvo skaitytos paskaitos, šiomis temomis: „Supratimo apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėmis medžiagomis“, „Rankų švara“, „Mūsų rankelės švarios“, „Užkrečiamų ligų prevencija“, „Kuo gydytis peršalus“, „Kaip nesusirgti, o susirgus greičiau pasveikti“, „Antibiotikai, jų vartojimas“</p> <p>Prienuų r. mokyklose organizuota pamoka - praktinis užsiėmimas „Asmens higiena. Rūpinuosi savo kūno švara“. Užsiėmimo metu su pradinių klasių mokiniais kalbėta apie kūno asmens higieną, kaip prižiūrėti visą savo kūną, kaip ir kodėl reikia rūpintis savo kūnu. Pamokos metu vaikai atliko praktines užduotis knygelėje „Asmens higiena“.</p> <p>Jiezno gimnazijos mokiniams organizuota paskaita „Kodėl turiu skaniai kvėpėti ir kokia yra nešvarių rankų galia?“, kurios metu buvo priminta apie asmens higienos taisykles. Asmens higiena labai plati: veido prausimas, kūno švara, taisyklingas rankų plovimas ir dantų higiena, nagų priežiūra, gražiai sušukuoti plaukai, švarūs dėvimi drabužiai, pakankamas miegas, mityba ir mankšta.</p> <p>Veiverių Tomo Žilinsko gimnazijoje vyko pamoka - „Moters asmens higiena“, III gimnazijos klasės merginoms apie moters asmens higieną, kaip prižiūrėti savo kūną nuo galvos iki kojų, kaip dažnai keisti drabužius, patalus ar rankšluosčius ir kaip tai įtakoja mūsų sveikatą.</p> <p>2022 m. Spalio mėn. vyko konkursas „Drauge nugalėsime bakterijų atsparumą antibiotikams“ skirtas Europos supratimo apie antibiotikus dieni paminėti. Organizuota Prienuų rajono moksleivių konferencija „Drauge nugalėsime bakterijų atsparumą antibiotikams“. Renginio dalyviai iš Skriaudžių pagrindinės mokyklos ir „Žiburio“ gimnazijos. Daugiausiai komisijos taškų surinko „Žiburio“ gimnazijos moksleivės su tema „Bakterijų tyrimai Prienuų Žiburio gimnazijoje ir būdai, kaip jų išvengti“.</p>
<p>Lytiškumo ugdymas</p>	<p>Veiverių Tomo Žilinsko gimnazijoje vyko pamoka - praktinis užsiėmimas „Berniukai ir mergaitės“ I g. ir II g. klasės mokiniams apie lytiškumą kuo skiriasi mergaitės nuo berniukų. Mokiniai bandė identifikuoti pagrindinius lyčių skirtumus. Užsiėmimo metu mokiniai galėjo pasirungti, sulaužyti arba patvirtinti įsisenėjusius stereotipus, atlikti smagias užduotis (pajudinti savo ausis, be rankų pagalbos, liežuviu paliesti alkūnę, stebėti, kieno žingsnis didesnis).</p>

	<p>Veiverių Tomo Žilinsko gimnazijoje vyko pamoka - praktinis užsiėmimas „Moters pasaulis“ gimnazinių klasių mergaitėms, apie moters brendimo laikotarpį, moters asmens higieną, mitybą, miegą, bei kitus moterims aktualius klausimus.</p> <p>Prienuų r. mokyklose buvo organizuotos pamokos - praktiniai užsiėmimai „Aids geriau žinoti“. Pamokų metu mokiniai varžėsi protmūšyje, pristatė savo kurtus koliažus, diskutavo.</p>
Aplinkos sveikata	<p>Prienuų r. mokyklose buvo organizuoti užsiėmimai „Rūšiuok atsakingai“, kurių metu mokiniai buvo mokomi taisyklingai rūšiuoti atliekas, sužinojo apie rūšiavimo svarbą.</p> <p>Prienuų r. mokyklose buvo organizuotas teorinis - praktinis užsiėmimas „Triukšmas mūsų aplinkoje“, kurio metu mokiniai mokėsi būti tyloje, susipažino su triukšmo šaltiniais esančiais aplinkoje ir išgirdo būdus, kaip sumažinti triukšmą.</p>
Psichikos sveikata	<p>Prienuų rajono mokiniams ir jaunimui organizuoti 3 teoriniai - praktiniai seminarai „Kaip kurti glaudžius tarpusavio santykius su bendraamžiais, tėvais, pedagogais“, „Kodėl reikia planuoti?“, „Meilė Sau“.</p> <p>Veiverių Tomo Žilinsko gimnazijoje vyko pamoka - praktinis užsiėmimas „Mano emocijos“. Pamokų metu vaikai žaidė stalo žaidimus, kurių metu galėjo išbandyti savo komandinio darbo įgūdžius, pažinti vienas kito pomėgius, išbandyti savo jėgas fiziškai, pajusti bendrystės jausmą, sustiprinti tarpusavio santykius.</p> <p>Prienuų r. mokyklose buvo organizuotas praktinis užsiėmimas - edukacija mokiniams psichikos sveikatos tema, filmo peržiūra „Gražus sūnus“. Filmų tematika – priklausomybės ir šeimos santykiai susidūrus su vaikų priklausomybėmis.</p> <p>2022 m. rugpjūčio mėn. 8 – 12 d., organizuota vaikų ir jaunimo stovykla „SUGRĮŽIMAS“, skirta 14-18 m. amžiaus vaikams. Stovyklos metu gvildenamos draugystės, meilės, lytiškumo, savo kūno priėmimo, pokyčių paauglystėje ir kitos šiam amžiaus tarpsniui svarbios temos. Vaikai buvo mokomi dėmesio valdymo, asmenybės ugdymo metodų, streso valdymo technikų, sąmoningo valgymo. Vaikai per užsiėmimus, pokalbius, veiklas galėjo geriau pažinti save, susipažinti su kitais, tapti drąsesniais.</p>
Sveikatos sauga ir stiprinimas, kiti bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	<p>2022 m. gegužės mėn. 4 d. vyko vaikų sveikatingumo festivalis „Mes galime“. Biuras dalyvavo, kaip partneris ir vykdė akciją „Sveikata – didžiausias turtas“. Biuro sveikatos palapinėje buvo galima pasitikrinti sveikatos žinias ir laimėti prizų. Taip pat šventės dalyviai galėjo sudėlioti skeleto kaulų dėlionę ir susipažinti su pagrindiniais žmogaus kaulais.</p>

Visuomenės sveikatos specialistai, vykdančys sveikatos priežiūrą mokyklose, vykdė ir kitas teisės aktais numatytas funkcijas:

- pagal galiojančią mokinių maitinimo tvarką, bendrojo lavinimo mokyklose ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose vykdė mokinių maitinimo organizavimo priežiūrą. Vieną kartą per savaitę buvo tikrinama, kad maitinimas būtų organizuojamas pagal mokyklos steigėjo ar jo įgalioto

asmens patvirtintus valgiaraščius ir užkandžių asortimento sąrašus. Mokinių maitinimo organizavimo tvarką prižiūrintis specialistas kartą per savaitę pildė „Valgiaraščio ir mokinių maitinimo atitikties“ žurnalą. 2022 m. atlikta 606 (2021 m. atlikta 275) patikrinimai.

- atliko aplinkos atitikties vertinimą mokyklose (atliekamas 1 kartą per metus, esant poreikiui mokyklos aplinka vertinama ir dažniau), kurio metu pildoma ataskaita.

- teikė pagalbą kūno kultūros mokytojams komplektuojant fizinio ugdymo grupes, sudarė fizinio pajėgumo grupių sąrašus, pagal galimybes budėjo sporto renginiuose, esant poreikiui teikė pirmąją pagalbą.

- mokyklos vadovui teikė informaciją apie vaikų sveikatos būklę, fizinio ugdymo grupes ir gydytojų rekomendacijas iš registruojamo šeimos gydytojo išduoto elektroninio Vaiko sveikatos pažymėjimo (forma Nr. 027-1/a), kurie pateikti Vaikų sveikatos stebėsenos informacinėje sistemoje (VSSIS).

- dalyvavo mokyklos vaiko gerovės darbo grupių, sprendžiančių mokinių psichologines, adaptacijos ir socialines problemas, veikloje. 2022 m. visuomenės sveikatos priežiūros specialistės dalyvavo 13 (2021 m. – 12) darbo grupių susirinkimų.

- vykdė užkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą: vykdė pedikuliozės profilaktinius tikrinimus pagal patvirtintą tvarką. 2022 m. buvo patikrinta ikimokyklinio ugdymo grupių ir priešmokyklinio ugdymo ir 1 - 12 klasių 2546 (2021 m. - 910) mokinių, patikrinimų metu buvo nustatyta 14 (2021 m. – 29) pedikuliozės atvejų.

- vykdė sustiprintą užkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą ugdymo įstaigose: tyrė epidemiologinius COVID-19 ligos židinius, informavo Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą apie nustatytą COVID-19 ligos atvejį ugdymo įstaigoje, tyrė COVID-19 patvirtintus atvejus. 2022 m. identifikavo 105 COVID-19 ligos protrūkius Prienų r. ugdymo įstaigose ir ištyrė 748 COVID-19 ligos patvirtintus atvejus, susijusius su ugdymo įstaiga.

-organizavo, mokiniams, sergantiems lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis, savirūpai reikalingos pagalbos teikimą ugdymo įstaigose. 2022 m. paruoštas 1 (vienas) lėtine neinfekcine liga sergančiam mokiniui, savirūpai reikalingas pagalbos planas (2021 m. – 0 planų).

- Kita veikla: dalyvavimas sveikatą stiprinančios mokyklos organizacinėje grupėje, vidaus audito darbo grupių veikloje ir kt.

SVEIKATOS STIPRINIMAS PRIENŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE

Uždavinys – plėtoti sveiką gyvenimą bei stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius (fizinio aktyvumo skatinimas, sveikos mitybos įgūdžių formavimas, daržovių vartojimo skatinimas, traumų ir sužalojimų prevencija, visuomenės sveikatos raštingumo didinimas, užkrečiamųjų ligų prevencija) Prienų rajono savivaldybės bendruomenėse.

Visuomenės sveikatos specialistai, vykdantys visuomenės sveikatos stiprinimą (2 darbuotojai), visuomenės sveikatos specialistas, vykdantis visuomenės sveikatos stebėseną (1 darbuotojas), savivaldybės gyventojams teikė visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugas, organizavo ir vykdė sveikatos stiprinimo renginius (7 lentelė). Bendras sveikatinimo renginių skaičius 2022 m. buvo – 486 (2021 m. – 246, 2020 m. – 241) renginys. 2022 m., lyginant su 2021 m., stebimas žymus aktyvių veiklų įgyvendinimo padidėjimas, ypač fizinio aktyvumo bei psichikos sveikatos stiprinimo srityse. Tai lėmė karantino apribojimų ir ekstremalios situacijos dėl COVID – 19 ligos valstybės lygiu atšaukimas visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, ko pasekoje biuras vėl galėjo aktyviai vykdyti kontaktines veiklas. Prienų rajono gyventojai aktyviai dalyvavo fizinio

aktyvumo veiklose. Vyraujant nepalankiai geopolitinei situacijai ir karantino pasekmių šalinimui padidėjo psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų poreikis.

7 lentelė. Informacija apie Prienų rajono bendruomenėje vykdytas sveikatos stiprinimo veiklas 2020 - 2022 m.

Sveikatinimo veiklos sritis	Paskaitos			Aktyvūs užsiėmimai			Konkursai, akcijos		
	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022m.
Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimais	2	1	1	-	-	4	4	1	1
Sveika mityba ir nutukimo prevencija	9	9	5	9	3	8	9	5	4
Fizinis aktyvumas	3	-	2	157	172	353	-	2	-
Psichikos sveikata (smurto, savižudybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	2	8	2	3	7	51	-	-	1
Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Ėduonies profilaktika ir burnos higiena	-	3	7	3	2	4	-	-	3
Užkrečiamųjų ligų profilaktika ir asmens higiena	7	6	6	6	-	-	-	1	3
Kraujotakos sistemos ligų profilaktika	4	6	5	4	2	4	-	-	-
Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	-	-	-	11	15	21	-	1	-
Kitos	3	-	-	-	-	1	1	2	-

Sveikatinimo veiklos sritis	Paskaitos	Aktyvūs užsiėmimai	Konkursai, akcijos
Bendras renginių skaičius	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Paskaitos	30	33	28
Aktyvūs užsiėmimai	197	201	446
Konkursai, akcijos	14	12	12
Iš viso renginių	241	246	486

Stiprinant Prienų rajono gyventojų sveikatą, itin daug padaryta fizinio aktyvumo skatinimo srityje. Biuras du kartus savaitėje organizavo nemokamus fizinio aktyvumo užsiėmimus senjorams 65 m. +. Ypač didelio senjorų susidomėjimo sulaukė Prienų rajono savivaldybės kūno kultūros ir sporto centre esančiame baseine vykdomos sveikatą stiprinančios mankštos vandenyje. Senjorai buvo aktyvūs „Futbolo vaikščiojant“ dalyviai. Didelio gyventojų aktyvumo ir susidomėjimo sulaukė organizuojami nemokami jogos ir pilateso užsiėmimai, sveikatą stiprinančios mankštos įvairaus amžiaus žmonėms, šiaurietiškojo ėjimo mokymai. Ypatingai didelio susidomėjimo sulaukė mankštos „Judėk sėdint kėdėje“, kurias vykdėme įvairiuose Prienų rajono savivaldybės įmonių, įstaigų, organizacijų kolektyvuose. Didelio gyventojų susidomėjimo sulaukė pirmosios pagalbos mokymai skirti traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencijai Prienų rajono savivaldybės gyventojams.

Išsamus, didesnės apimties 2022 m. vykdytų sveikatos stiprinimo veiklų Prienų rajono bendruomenėje, aprašymas. Bendradarbiaujant su socialiniais partneriais visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugos buvo teikiamos Prienų rajono seniūnijose, bendruomenėse, Prienų rajono viešosiose įstaigose, įmonėse, organizacijose. Visuomenės sveikatos specialistai Prienų rajono gyventojams teikė konsultacijas ir rekomendacijas sveikatos stiprinimo ir sveikos gyvensenos klausimais.

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės – įvykdytos veiklos aprašymas</i>
Sveika mityba ir nutukimo prevencija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prienų rajono bendruomenėse ir seniūnijose vyko paskaitos – praktiniai užsiėmimai „<i>Sveikatai palanki mityba</i>“ bei „<i>Sveika mityba – sveikatos pagrindas</i>“. ▪ Prienų rajono gyventojams organizuoti protmūšiai ir viktorinos „<i>Pasitikrink savo žinias apie sveiką mitybą!</i>“. ▪ Tėvams organizuoti nuotoliniai užsiėmimai tema „<i>Sveikatos ugdymas šeimoje -gyvenimo būdo pokyčius motyvuojanti paskaita</i>“. Užsiėmimo metu buvo aptarta ryšys tarp emocinio ir fizinio pasaulių, kodėl vaikai dažnai nenori valgyti sveikai, kodėl sėdi prie kompiuterių ir ką tokiu atveju daryti,

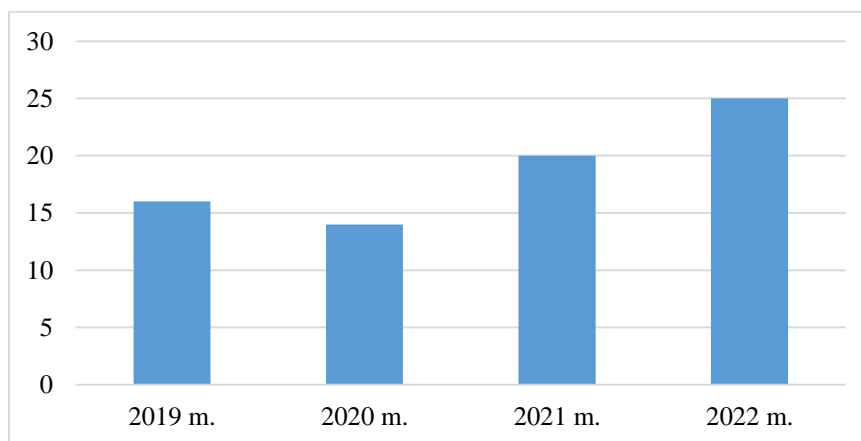
Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės – įvykdytos veiklos aprašymas</i>
	<p>atskleidžiamas ryšys tarp neigiamų emocijų ir valgymo bei judumo įpročių, tarp pozityvios tėvystės ir vaiko emocinės bei fizinės sveikatos.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prienų „Ažuolo“ progimnazijos darbuotojams organizuoti sveikos mitybos mokymai „Sveikos mitybos įpročių formavimas“. ▪ Prienų rajono gyventojams teiktos <i>individualios sveikos mitybos konsultacijos</i>, atliekama <i>kūno kompozicijos analizė</i>. ▪ Biuro darbuotojai Prienų rajono gyventojams parengė informacinius straipsnius, skatinančius sveiką mitybą, kurie buvo spausdinami laikraščio „<i>Gyvenimas</i>“ priede „<i>Sveikatos lankas</i>“.
Fizinis aktyvumas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teiktos šios fizinio aktyvumo paslaugos: „<i>Judėk sėdint kėdėje</i>“, „<i>Futbolas vaikščiojant</i>“ , <i>šiaurietiškojo ėjimo mokymai, sveikatingumo mankštos senjorams salėje ir baseine, pilateso, jogos užsiėmimai</i>. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prienų rajono priešmokyklinio ugdymo ir pradinių klasių mokytojams prarastas teorinis-praktinis seminaras (6 ak. val.) „Fizinės veiklos šiuolaikiškiems vaikams“. ▪ Prienų rajono ikimokyklinio ugdymo pedagogams prarasti 3 teoriniai-praktiniai seminarai „Fizinės veiklos šiuolaikiškiems vaikams“ (6 ak. val.), „Amžiaus tarpsnių ypatumai ir grupės valdymas veiklų metu“ (6 ak. val.), „Netaisyklingos laikysenos prevencija, korekcijos galimybės“ (6 ak. val.) (online webinarai). ▪ Buvome aktyvūs žygių organizatoriai ir partneriai: ▪ Balandžio 23 d. dalyvavome 19 km pažintiniame pėsčiųjų žygyje Jiezno seniūnijoje „Pėsčiųjų žygis Jiezno apylinkėse 1919 metais vykusio mūšio su bolševikais kautynių vietomis“. ▪ Rugsėjo 10 dieną dalyvavome 21 km. žygyje miško tako maršrutu „<i>Vangai - Prienai</i>“ skirtame skatinti Prienų rajono gyventojų fizinį aktyvumą. ▪ Spalio 15 dieną dalyvavome 15 km žygyje Jiezne, skirtame <i>530 Jiezno metinėms paminėti</i>. ▪ Gruodžio 4 dieną dalyvavome VšĮ „Trenkturas“ organizuotame žiemos žygyje <i>Prienai – Birštonas – Prienai</i>, kuriame biuras buvo aktyvus organizacinis partneris. ▪ Visus metus vykdyti griuvimų prevencijos grupiniai praktiniai užsiėmimai skirti vyresnio amžiaus asmenims 65 m. +, pilateso grupiniai praktiniai užsiėmimai, sveikatą stiprinančios mankštos baseine.
Eduonies profilaktika ir burnos higiena	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buvo organizuoti 6 seminarai „<i>Kaip išsaugoti sveiką ir gražią šypseną?</i>“ Lektorė Laura Svinglinskienė. ▪ Prienų rajono bendruomenėse ir seniūnijose vyko protų mūšiai burnos higienos temomis.

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės – įvykdytos veiklos aprašymas</i>
<p>Psichikos sveikata (smurto, savižudybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Birželio 17-19 d. organizuota <i>stovykla „Porų savaitgalis“</i>. Stovyklos lektoriai – Vaidas Arvasevičius, Jurga ir Mindaugas Vidugiriai. Dalyvavo 20 porų. ▪ Nuotoliniu būdu buvo organizuojami <i>„Baziniai savižudybių prevencijos mokymai“</i>. Mokymai apie tai, kaip atpažinti savižudybės rizikos ženklus, tinkamai į juos reaguoti ir suteikti informacijos apie galimą psichologinę pagalbą. ▪ Prienų rajono Jiezno paramos šeimai centre ir Prienų krašto muziejuje vyko 40 val. trukmės darbuotojų kompetencijos psichikos sveikatos srityje didinimo mokymai. ▪ Stakliškių gimnazijos ir Skiaudžių pagrindinės mokyklos pedagogams buvo organizuoti 40 val. trukmės mokyklų darbuotojų kompetencijos psichikos sveikatos srityje didinimo mokymai. ▪ Vykdyti jogos grupiniai praktiniai užsiėmimai, „Dėmesingumo mankštos, meditacija ir antistresiniai pratimai“.
<p>Užkrečiamųjų ligų profilaktika ir asmens higiena</p>	<p>Organizuoti protų mūšiai ir paskaitos-praktiniai užsiėmimai tema <i>„Užkrečiamųjų ligų profilaktika. Antimikrobinis atsparumas“</i>, <i>„Antibiotikus vartokime atsakingai“</i>.</p> <p>Organizuotas konkursas <i>„Drauge nugalėkime bakterijų atsparumą antibiotikams“</i>.</p>
<p>Kraujotakos sistemos ligų profilaktika</p>	<p>Nuotoliniu būdu buvo organizuota <i>Sveikatos stiprinimo programa, skirta širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto profilaktikai</i>. Programą baigė 25 asmenys. Programos vykdymo metu vyko paskaitų ciklas, kurių metu programoje dalyvaujantys asmenys buvo supažindinti su širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos veiksniais, sveikos mitybos principais, fizinio aktyvumo rekomendacijomis, streso valdymo praktikomis.</p>
<p>Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija</p>	<p>Organizuoti praktiniai - teoriniai užsiėmimai <i>„Pirmoji pagalba“</i> Prienų r. bendruomenėse.</p>
<p>Kitos veiklos</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bendradarbiavimo pagrindu dalyvauta Lietuvos nepriklausomybės dienos atkūrimo šventėje ir bėgime, Prienų krašto šventėje, Jubiliejinėje šventėje prie Jiezno ežero „Jiezniui 530“, Naujosios Ūtos seniūnijos vasaros šventėje „Žiedų taku“, Prienų Jaunimo dienoje 2022, Pakuonio krašto šventėje „Žolynais kvepiančiu taku.....“, Prienų „Žiburio“ gimnazijos renginyje „Mokytojo dienos regata 2021“, Pasaulinės diabeto dienos minėjime. Šių renginių metu buvo teiktos sveikos gyvensenos konsultacijos, vykdytos sveikatą stiprinančios veiklos, vykdyta sveikatos viktorina, Sveikatos palapinė, ▪ 2022 m. lapkričio mėn. dalyvavome Lietuvos asociacijos „Gyvastis“ organizuotoje žvakučių akcijoje organų donorams pagerbti. Gyventojams teikta informacija apie organų donorystę ir jos galimybes.

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės – įvykdytos veiklos aprašymas</i>
	2022 m. liepos 29 – 31d. organizuota <i>Sveikatingumo stovykla suaugusiems</i> . Dalyvavo 30 asmenų.

Bendradarbiaujant su socialiniais partneriais visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugos buvo teikiamos Prienų rajono seniūnijose, bendruomenėse, Prienų rajono viešosiose įstaigose, įmonėse, organizacijose. Biure Prienų rajono gyventojams teikiamos konsultacijos ir rekomendacijos sveikatos stiprinimo ir sveikos gyvensenos klausimais.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-615 patvirtintu širdies ir kraujagyslių ligų rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo tvarkos aprašu, Biuras įgyvendina širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupių asmenų sveikatos stiprinimo programą. Biuras, bendradarbiaudamas su Prienų rajono pirminiais sveikatos priežiūros centrais, šią programą įgyvendina nuo 2016 m. Tikslinė grupė - suaugę asmenys, priskiriami širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto rizikos grupėms ir šiomis ligomis nesergantys asmenys, turintys vieną ar kelis rizikos veiksnius: padidėjusį arterinį kraujo spaudimą, padidėjusią cholesterolio ar gliukozės koncentraciją kraujyje, antsvorį ar nutukimą, turintys žalingų įpročių. 2022 m. šioje programoje dalyvavo 25 asmenys. (2021 m. – 20 asmenų, 2020 m. – 14 asmenų, 2019 m. – 16 asmenų).

4 pav. Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupių asmenų sveikatos stiprinimo programos įgyvendinimas Prienų rajone 2019 – 2022 m.

VISUOMENĖS PSICHIKOS SVEIKATOS GERINIMAS

Tikslas – plėtoti visuomenės psichikos sveikatos paslaugų prieinamumą bei ankstyvojo savižudybių atpažinimo ir kompleksinės pagalbos teikimo sistemą ir užtikrinti nustatytų ilgojo ir trumpojo laikotarpių savižudybių prevencijos prioritetų įgyvendinimą Prienų rajono savivaldybėje:

1.1. Ankstyvosios intervencijos, skirtos nereguliariai vartojantiems psichoaktyviais medžiagas ar eksperimentuojantiems jomis jaunuoliams, vykdymas.

Vadovaujantis Prienų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. A3 – 127 patvirtintu Ankstyvosios intervencijos programos vykdymo Prienų rajono savivaldybėje tvarkos aprašu nuo 2018 m. Biure įgyvendinama Ankstyvosios intervencijos

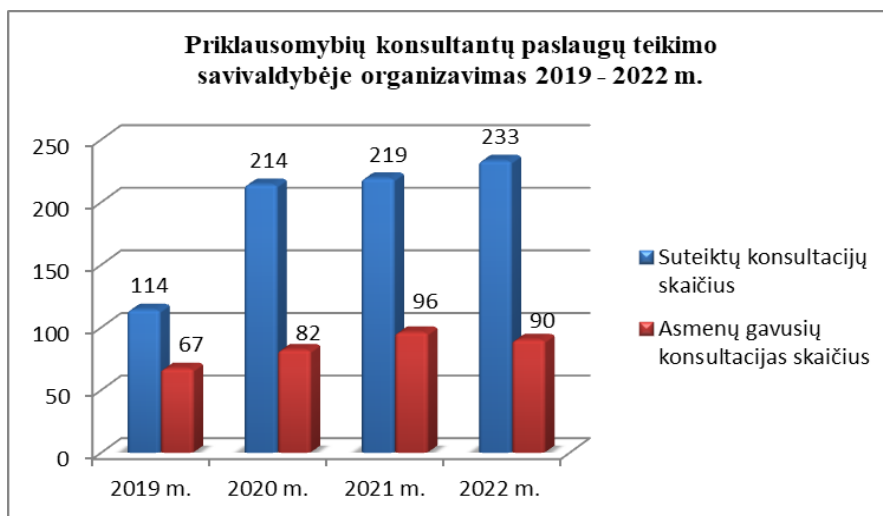
programa (toliau – AI Programa). Programos tikslas - suteikti nepilnamečiams (nuo 14 metų amžiaus), kurie vartoja psichoaktyvias medžiagas, t. y. eksperimentatoriams ir nereguliariems psichoaktyviųjų medžiagų vartotojams, ankstyvosios intervencijos paslaugas ir taip užkirsti kelią jauniems asmenims tapti priklausomiems nuo minėtų medžiagų vartojimo. AI Programos įgyvendinimą organizuoja ir vykdo Prienų r. savivaldybės visuomenės sveikatos biuras. Išsami informacija apie AI Programos įgyvendinimą 2019 – 2022 m. Prienų rajone, pateikta 8 lentelėje. 2022 m. AI Programą baigė 4 mokiniai, o buvo suplanuota – 6. AI Programos įvykdymo procentas 2022 m. – 66,7 proc. (2021 m. – 33,3 proc.). Priežastys nulėmusios mažą AI Programos įgyvendinimo procentą – paskelbta valstybės lygio ekstremali situacija ir vaikų nenoras dalyvauti programoje.

8 lentelė. 2019-2022 m. ankstyvosios intervencijos programos vykdymas

Ankstyvosios intervencijos programos vykdymas	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Planuotas, programą baigiančių asmenų skaičius, vnt.	12	10	6	6
Programą baigusiu asmenų skaičius, vnt.	8	1	2	4
Programą baigusiu asmenų dalis, proc.	66,7	10	33,3	66,7

1.2. Priklausomybių konsultantų paslaugų teikimo Prienų r. savivaldybėje organizavimas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2018 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. V-989 „Dėl priklausomybės konsultavimo paslaugų rizikingai ir žalingai alkoholi vartojantiems asmenims teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nuo 2019 m. Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure pradėta teikti, rizikingai ir žalingai alkoholi vartojantiems asmenims, priklausomybės konsultavimo paslauga. 2022 m. suteikta 233 priklausomybės konsultavimo paslaugos (2021 m. – 219) 90 asmenų, (2021 m. – 96). Priklausomybės konsultavimo paslaugų poreikis, nuo 2019 m., vis didėja. Džiugina, tai, kad Prienų rajono gyventojai atranda šias paslaugas ir išdrįsta kreiptis dėl pagalbos, siekiant išsivaduoti iš priklausomybės. Ši paslauga teikiama tik Prienų rajono gyventojams.

5 pav. Priklausomybių konsultantų paslaugų teikimas Prienų r. savivaldybėje 2019 – 2022 m.

1.3. Imonių darbuotojų kompetencijos psichikos sveikatos srityje didinimas

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2019 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. V-590 patvirtintu Darbuotojų kompetencijos psichikos sveikatos srityje didinimo tvarkos aprašu 2022 m. Prienų rajono Jiezno paramos šeimai centre (12 dalyvių) ir Prienų krašto muziejuje (12 dalyvių) buvo organizuoti 40 val. trukmės Darbuotojų kompetencijos psichikos sveikatos srityje didinimo mokymai. Prienų rajono Jiezno paramos šeimai centro darbuotojų žinių psichikos sveikatos srityje teigiamas gerėjimas buvo +12 proc., o Prienų krašto muziejaus darbuotojų - +9 proc. Nuo 2019 m. buvo organizuoti 7 Darbuotojų kompetencijos psichikos sveikatos srityje didinimo mokymai, kuriuose dalyvavo 5 Prienų rajono įstaigos (9 lentelė).

9 lentelė. Darbuotojų kompetencijos psichikos sveikatos srityje didinimo mokymai 2020 – 2022 m.

	2020 m.		2021 m.		2022 m.	
Mokymuose dalyvavusių įmonių	Prienų r. sav. socialinių paslaugų centras	Prienų Justino Marcinkevičiaus biblioteka	Prienų globos namai	Prienų r. sav. socialinių paslaugų centras	Jiezno paramos šeimai centras	Prienų krašto muziejus
Mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius	20	20	15	19	12	12
Žinių, psichikos sveikatos srityje, teigiamas gerėjimas	+21,95 proc.	+24,6 proc.	+ 34,9 proc.	+21,46 proc.	+ 12 proc.	+ 9 proc.

1.4. Mokyklų darbuotojų kompetencijos psichikos sveikatos srityje didinimas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2019 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. V-523 patvirtintu Mokyklų darbuotojų kompetencijos psichikos sveikatos srityje didinimo tvarkos aprašu 2022 m. Stakliškių gimnazijoje (8 dalyviai) ir Skriaudžių pagrindinėje mokykloje (15 dalyvių) buvo organizuoti 40 val. trukmės Mokyklų darbuotojų kompetencijos psichikos sveikatos srityje didinimo mokymai. Stakliškių gimnazijos darbuotojų kompetencijos psichikos sveikatos srityje didinimo mokymų turinio aktualumo ir naudingumo vidutinis vertinimas – 90 proc., o Skriaudžių pagrindinės mokyklos darbuotojų – 86 proc. Mokyklų darbuotojų kompetencijos psichikos sveikatos srityje didinimo mokymuose, nuo 2019 m., dalyvavo 8 Prienų r. ugdymo įstaigos (Balbieriškio pagrindinė mokykla, Prienų „Ažuolo“ progimnazija, Šilavoto pagrindinė mokykla, Veiverių Tomo Žilinsko gimnazija, Prienų „Žiburio“ gimnazija, Prienų „Revuonos“ pagrindinė mokykla, Stakliškių gimnazija, Skriaudžių pagrindinė mokykla).

1.5. Bazinių savižudybių prevencijos mokymų organizavimas savivaldybės gyventojams.

Prienų rajono savivaldybės gyventojams organizuoti dveji „**Baziniai savižudybių prevencijos mokymai**“. Juose dalyvavo 40 asmenų. Mokymai apie tai, kaip atpažinti savižudybės rizikos ženklus, tinkamai į juos reaguoti ir suteikti informacijos apie galimą psichologinę pagalbą.

1.6. Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugos.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. V-1733 „Dėl Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ Biure nuo 2020 m. pradėtos teikti Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugos Prienų rajono gyventojams. Pagal aprašą gali būti teikiamos individualios ir grupinės psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugos. Išsami informacija apie 2020 – 2022 m. teiktas psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugas pateikta 10 lentelėje. 2021 – 2022 m. duomenimis Prienų r. gyventojams daugiau buvo suteikta individualių psichologinių konsultacijų.

10 lentelė. Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugos 2020 – 2022 m.

El. nr.	Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugos pavadinimas	Asmenų/grupių gavusių paslaugą kiekis		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Individualios psichologinės konsultacijos	54 asmenys	130 asmenų	93 asmenys
2.	Grupinės psichologinės konsultacijos/užsiėmimai	188 asmenys	70 asmenų	62 asmenys
2.1.	Grupės	21 grupė	8 grupės	7 grupės
2.2.	Grupiniai užsiėmimai	52	44	52
3.	Iš viso paslaugas gavo	242 asmenys	200 asmenų	151 asmuo

Išsami informacija apie 2021 - 2022 m. teiktas grupines psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugas pateikta 11 lentelėje. Dėl didesnio individualių konsultacijų poreikio 2021 - 2022 m. mažiau buvo organizuota grupinių užsiėmimų. 2022 m. buvo daugiau organizuota įvairių psichikos sveikatą ir psichologinę gerovę stiprinančių praktinių užsiėmimų. Grupinių užsiėmimų dalyvių PSO (5) geros savijautos pradinis ir galutinis indeksai 2022 m, buvo didesni nei 2021 m.

11 lentelė. Grupinės psichologinės konsultacijos/užsiėmimai 2021 - 2022 m.

Paslaugos pavadinimas	Paslaugą gavusių asmenų skaičius		Grupių skaičius		Bendras užsiėmimų skaičius		PSO (5) geros savijautos pradinis indeksas (vidutinis)		PSO (5) geros savijautos galutinis indeksas (vidutinis)	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
1. Streso valdymo praktiniai užsiėmimai	30	4	3	1	18	4	60	73	69	74
2. Emocijų atpažinimo ir išraiškos, konfliktų valdymo praktiniai užsiėmimai	20	0	2	0	10	0	ND	0	ND	0

3. Savitarpio pagalbos grupės (nurodyti atskiras grupes): - paaugliams - 6-12 m. tėvams; - tėviams ir globėjams	Viso: 20	0	Viso: 3	0	Viso: 16	0	Bendras: 57	0	65	0
	8		1		6		61		63	
	6		1		7		46		96	
	6		1		3		60		52	
4. Kiti psichikos sveikatą ir psichologinę gerovę stiprinantys praktiniai užsiėmimai	0	58	0	6	0	47	0	57,3	0	74,3
Iš viso	70	62	8	7	44	52	59	65,15	68	74,15

Analizuojant 12 lentelėje pateiktus duomenis, pastebima, kad 2022 m. daugiausiai Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų kreipėsi 18 – 44 m. amžiaus moteriškos lyties atstovės. Pagrindinės kreipimosi priežastys 2021 – 2022 m. buvo – patiriamas stresas. PSO geros savijautos indekso pokytis 2020 – 2022 m. mažai kito (2022 m. - +7 balo).

12 lentelė. Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų pasiskirstymas pagal požymius 2020 - 2022 m.

Eil. nr.	Požymis	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Lytis			
	Moterys	165	140	112
	Vyrai	77	60	43
2.	Amžius			
	11 – 17 m.	132	84	47
	18 – 44 m.	55	77	55
	45 – 64 m.	51	35	40
	65 m. ir vyresni	4	4	13
3.	Kreipimosi priežastis			
	tarpasmeniniai konfliktai	4	17	46
	darbo praradimas ar finansinės problemos	1	3	9
	įtampa darbe	47	-	-
	vaikų auklėjimo sunkumai	59	13	-
	mokymosi, elgesio ir emociniai sunkumai	110	5	1
	patiriamas stresas	-	51	99
	netektys	-	6	7
	psichosomatinio pobūdžio sunkumai	-	35	-
	santykių su tėvais ir šeimos nariais sunkumai	-	9	-

	santykių su draugais ir bendraamžiais sunkumai	-	10	-
	nenurodė priežasties	-	110	-
4.	PSO geros savijautos indekso pokytis	+7 balo	+6 balo	+ 7 balo

BIURO VEIKLOS VIEŠINIMAS

Biuro veikla viešinama dviem kryptimis: mokinių visuomenės sveikatos priežiūros veiklos viešinimas ir biuro visuomenės sveikatos stiprinimo veiklos viešinimas.

Biuro veikla buvo viešinama pasitelkus vietinės žiniasklaidos priemones, Biuro internetiniame tinklalapyje <http://www.vsbprienai.lt>, biuro paskyroje socialiniame tinkle „Facebook“ www.facebook.lt, Prienų rajono savivaldybės tinklalapyje www.prienai.lt, Sveikatos apsaugos ministerijos tinklalapyje www.sam.lt, Lietuvos visuomenės sveikatos biurų asociacijos tinklalapyje <http://www.svsba.lt>, Prienų rajono ugdymo įstaigų internetiniuose tinklalapiuose, Prienų kabelinės televizijos „Eteris TV“ laidose ir kt.

2022 m. publikuota 736 (2021 m. – 861; 2020 m. – 1447) straipsnis / informaciniai pranešimai apie sveikatos išsaugojimą bei stiprinimą, sveikatinimo renginius bendruomenėse, kurie skelbti Biuro internetinėje svetainėje www.vsbprienai.lt, Biuro paskyroje socialiniame tinkle „Facebook“, Prienų ir Birštono krašto laikraštyje „Gyvenimas“ ir priede „Gyvenimas - Šeimai apie sveikatą“.

Visuomenės sveikatos specialistės, vykdančios sveikatos priežiūrą Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose 2022 m. publikavo 213 (2021 m. – 226, 2020 m. – 946) straipsnius/informacinius pranešimus visuomenės sveikatos ir vaikų sveikatos stiprinimo ir išsaugojimo klausimais Biuro internetinėje svetainėje www.vsbprienai.lt, Biuro paskyroje socialiniame tinkle „Facebook“, Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų internetinėse svetainėse ir socialiniame tinkle „Facebook“ ugdymo įstaigų paskyrose.

2022 m. Biuras parengė ir išleido informacinę padalomąją medžiagą (lankstinukus, skrajutes ir kt.):

1. Lankstinukas „Tuberkulino mėginiai“.
2. Lankstinukas „Vaikų dantų silantavimas“.
3. Lankstinukas „Vakcinacija nuo žmogaus papilomos viruso (ŽPV) infekcijos“.
4. Lankstinukas „Raumenų tempimo pratimai su lazdomis“.

Vykdyta ir kitų leidėjų parengtos informacinės padalomosios medžiagos sklaida. 2022 m. bendradarbiaujant su Prienų ir Birštono krašto laikraščiu „Gyvenimas“ kiekvieną mėnesį Biuras parengia priedą „Gyvenimas - Šeimai apie sveikatą“. Laikraščio „Gyvenimas“ priede „Gyvenimas - Šeimai apie sveikatą“ publikuojami straipsniai, informacija apie biuro veiklas, renginius, akcijas, PSO rekomendacijos įvairiomis sveikatos stiprinimo ir išsaugojimo temomis.

VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENA

Uždavinys – vykdyti Prienų rajono visuomenės sveikatos stebėseną, analizuoti ir vertinti gyventojų sveikatą bei jos pokyčius, gyvenamosios įpročius ir jų poveikį sveikatai, aplinkai, planuoti ir įgyvendinti visuomenės sveikatos stiprinimo priemones.

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų 7 ir 8

punktus 2022 m. buvo renkami 2021 metų (pagal duomenų šaltinių teikiamą informaciją) Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos būklę atspindintys rodikliai: gyventojų mirtingumas, gimstamumas, sergamumas neinfekcinėmis ir infekcinėmis ligomis, traumų skaičius ir pan. Dauguma sveikatos rodiklių buvo gauti iš centralizuotai teikiamų duomenų šaltinių: Higienos instituto Sveikatos informacinio centro leidinio, Lietuvos statistikos departamento ir naujai sukurtos Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinės sistemos. Surinktas ir išanalizuotas 51 visuomenės sveikatos rodiklis. Parengta visuomenės sveikatos rodiklių stebėsenos ataskaita ir pateikta Prienų rajono savivaldybės administracijai 2022 m. gruodžio 23 d.

Pagal poreikį buvo vykdomas Visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių duomenų teikimas valstybės ir savivaldybių institucijoms, duomenų teikėjams, visuomenės informavimo priemonėms, bei kitiems suinteresuotiems asmenims.

2022 m. buvo vykdomas Nacionalinis suaugusiųjų gyventojų gyvenimo tyrimas (toliau – suaugusiųjų gyvenimo tyrimas), kurį koordinavo Higienos institutas, o apklausas atliko savivaldybių visuomenės sveikatos biurai. Prienų rajono suaugusiųjų gyvenimo tyrimo apklausa buvo vykdyta 2022 m. balandžio – gegužės mėnesiais. Apklausa kaimo ir miesto teritorijose buvo vykdoma pagal metodologiją. Tyrimas atliktas vykdant Sveikatos apsaugos ministro įsakymą, nurodantį periodiškai savivaldybėse atlikti suaugusiųjų gyvenimo tyrimus.

Tyrimas atliktas vadovaujantis Higienos instituto parengta gyvenimo tyrimų organizavimo ir vykdymo metodika. Tyrimui naudotas su Sveikatos apsaugos ministerija suderintas klausimynas.

Tyrimo rezultatai pristatomi pagal 16 suaugusiųjų gyvenimo stebėsenos rodiklių, patvirtintų Sveikatos apsaugos ministro įsakymu. Rodikliai suskirstyti į tris grupes:

- *gyvenimo kokybės, sveikatos, laimingumo vertinimas, prislėgta nuotaika, bendravimas;*
- *sveikatos elgsena (fizinis aktyvumas ir mitybos įpročiai);*
- *rizikingas elgsėsys (tabako, elektroninių cigarečių rūkymas, alkoholio vartojimas, narkotinių medžiagų vartojimas).*

Tyrimo populiacija – 18 metų amžiaus ir vyresni asmenys. Tyrimo imtis buvo apskaičiuota atsižvelgiant į populiacijos dydį, lytį ir gyvenamąją vietovę. Buvo apklaustas 431 Prienų rajono gyventojas: 233 moterys ir 198 vyrai. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamą vietą: kaimo – 64,04 proc., miesto – 35,96 proc. gyventojų.

2022 m. Lietuvoje atlikto gyvenimo tyrimo duomenimis, gyvenimo kokybę, sveikatos būklę bei kiek jaučiasi laimingi Prienų rajono gyventojai vertina gerai ar labai gerai, rodikliai svyruoja nuo 62,4 iki 70,1 proc. Vertinant gyventojų psichologinę būklę – jų prislėgtą nuotaiką, artimo žmogaus neturėjimą, ilgalaikes sveikatos problemas, Prienų r. rodikliai viršija Lietuvos vidurkį, ir tai rodo prastą psichologinę situaciją Prienų rajone. Daugiau kaip 40 proc. gyventojų turi ilgalaikių sveikatos problemų, kai Lietuvoje tuo tarpu mažiau – 36,9 proc. Vertinant sveikatos elgseną (fizinį aktyvumą ir mitybos įpročius), nustatyta, kad beveik trečdalis (31,7 proc.) gyventojų užsiima energinga fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas per savaitę ar dažniau. Tyrimo duomenys parodė, kad Prienų rajono gyventojai mažiau valgo daržovių nei visos Lietuvos gyventojai. Tik trečdalis Prienų rajono gyventojų (33,6 proc.) bent kartą per dieną valgo vaisius. Net 7,3 proc. Prienų r. gyventojų, lyginant su Lietuva, kasdien per paskutines 30 dienų rūkė elektronines cigaretes arba naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui. Pagal duomenis Prienų r. sav. daugiau suaugusiųjų, vartoja alkoholinius gėrimus ir narkotines medžiagas, lyginant su Lietuvos vidurkiu. Detalesni duomenys apie gyvenimo tyrimo rodiklius pateikiami 13 lentelėje.

13 lentelė. Suaugusiųjų gyvenimo 2022 m. tyrimo rodikliai

	LIETUVA	PRIENŲ R.
1. Gyvenimo kokybės, sveikatos vertinimas, laimingumas, prislėgta nuotaika, artimi žmonės, ilgalaikės sveikatos problemos ir gyvenimo keitimas		
1.1. Gyvenimo kokybės, sveikatos vertinimas, laimingumas		
<i>Suaugusiųjų, kurie savo gyvenimo kokybę vertina kaip gerą ar labai gerą, dalis (proc.)</i>	69,5	70,1
<i>Suaugusiųjų, kurie savo dabartinę sveikatos būklę vertina kaip gerą ar labai gerą, dalis (proc.)</i>	62,4	63,7
<i>Suaugusiųjų, kurie jaučiasi laimingi ar labai laimingi, dalis (proc.)</i>	59,9	62,4
1.2. Prislėgta nuotaika, artimi žmonės, ilgalaikės sveikatos problemos ir gyvenimo keitimas		
<i>Suaugusiųjų, kurie neturi nė vieno artimo žmogaus, kuriuo galėtų pasitikėti susidūrus su sunkiomis asmeninėmis problemomis, dalis (proc.)</i>	5,8	7,2
<i>Suaugusiųjų, kuriuos per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas šiek tiek labiau ar daug labiau nei anksčiau, dalis (proc.)</i>	23,5	24,8
<i>Suaugusiųjų, kurie turi ilgalaikių sveikatos problemų, dalis (proc.)</i>	36,9	40,7
<i>Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bandė keisti savo gyvenimą, bet nepakeitė, dalis (proc.)</i>	64,8	65,8
2. Sveikatos elgsena (fizinis aktyvumas ir mitybos įpročiai)		
<i>Suaugusiųjų, kurie užsiima energinga fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas ir daugiau per savaitę, dalis (proc.)</i>	28,3	31,7
<i>Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius (neskaitant sulčių), dalis (proc.)</i>	36,6	33,6
<i>Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves (neskaitant bulvių), dalis (proc.)</i>	46,1	41,5
<i>Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo saldumynus, dalis (proc.)</i>	18,6	14,8
<i>Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną geria gazuotus saldžiuosius gėrimus, dalis (proc.)</i>	5,4	5,8
<i>Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną geria energinius gėrimus, dalis (proc.)</i>	1,8	3,5
<i>Suaugusiųjų, kurie papildomai nededa druskos į paruoštą maistą, dalis (proc.)</i>	39,9	47,7
2. Rizikingas elgesys		
3.1. Tabako gaminių bei elektroninių cigarečių vartojimas		
<i>Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien vartojo tabako gaminius, dalis (proc.)</i>	16,3	14,7
<i>Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių kasdien vartojo tabako gaminius, dalis (proc.)</i>	15,9	15,2
<i>Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien rūkė elektronines cigaretes arba naudojo panašius elektroninius</i>	5,2	7,3

<i>įtaisus rūkymui, dalis (proc.)</i>		
<i>Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių kasdien rūkė elektronines cigaretes arba naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, dalis (proc.)</i>	4,9	6,3
3.2. Alkoholio ir narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimas		
<i>Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien vartojo alkoholinius gėrimus, dalis (proc.)</i>	1,4	1,6
<i>Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau, dalis (proc.)</i>	21,8	25,5
<i>Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau, dalis (proc.)</i>	18,3	18,5
<i>Suaugusiųjų, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų (narkotikų) be gydytojo paskyrimo, dalis (proc.)</i>	12	13,5

Apibendrinant 2022 m. atlikto tyrimo duomenis nustatyta, kad daugiau Prienų rajono gyventojų, lyginat su Lietuvos vidurkiu, patenkinti savo gyvenimo kokybe, geriau vertina savo sveikatos būklę, jaučiasi laimingi, tačiau daugiau jiems būdinga prislėgta nuotaika ir artimo žmogaus trūkumas. Apžvelgiant sveikatos elgseną (fizinį aktyvumą ir mitybos įpročius), Prienų r. gyventojai labiau fiziškai aktyvūs, bet mažiau valgo vaisių ir daržovių, tačiau daugiau vartoja gazuotus saldžiuosius gėrimus ir energinius gėrimus, lyginant su Lietuvos vidurkiu. Pagal rizikingo elgesio (tabako, elektroninių cigarečių rūkymo, alkoholio vartojimo, narkotinių medžiagų vartojimo) gautus duomenis, Prienų rajone rūkymo paplitimas tarp gyventojų, alkoholio ir narkotinių medžiagų vartojimas yra didesnis, lyginant su Lietuvos vidurkiu.

Biuras, iš Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos finansuojamo projekto „Sveikatai palankios aplinkos kūrimas Prienų rajono savivaldybės gyventojams“, 2022 m. birželio – rugsėjo mėn. vykdė Beržyno parko tvenkinio ir Jiezno ežero vandens ir smėlio kokybės tyrimų stebėseną. Vandens telkinių ir smėlio kokybės atitikties reikalavimų rezultatai buvo skelbiami Biuro internetinėje svetainėje ir socialinio tinklo Facebook paskyroje, Prienų rajono savivaldybės socialinio tinklo Facebook paskyroje, laikraštyje „Gyvenimas“. Atlikti tyrimai beveik visada atitikdavo kokybės reikalavimus, todėl vandens telkiniuose buvo saugu maudytis.

Informaciniai pranešimai ir straipsniai apie Prienų rajono savivaldybės gyventojų sveikatą buvo teikiami mokykloms, žiniasklaidai, visuomenei Biuro tinklalapyje ir kituose informaciniuose šaltiniuose. 2022 m. buvo pateikta 14 informacinių pranešimų šiomis temomis: alkoholio žala sveikatai, visuomenės sveikatos rodikliai Prienų rajone, suaugusių rajono gyventojų gyvensenos tyrimas, paskelbti išankstiniai mirties priežasčių duomenys, gyventojų demografinių duomenų apžvalga, nemokamos prevencinės programos, cukrinis diabetas, dantų silantų prevencinės programos tema, Beržyno parko tvenkinio ir Jiezno vandens kokybės rezultatai, savižudybės. Gripo sezono metu kiekvieną savaitę viešinama informacija sergamumo gripu ir ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų ligomis.

Visi atlikti tyrimai ir analizės, kurių duomenys panaudoti veiklų vertinimui ir planavimui, sprendimams priimti, visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita ir kitos visuomenės sveikatos rodiklių ataskaitos, bei kita su jais susijusi aktuali informacija, pateikta interneto svetainėje www.vsbprienai.lt.

PROJEK TINĖ VEIKLA

2022 m. gautas finansavimas projekto „Sveikatai palankios aplinkos kūrimas Prienų rajono savivaldybės gyventojams“ įgyvendinimui iš Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos. Projekto tikslas – vykdyti Beržyno parko tvenkinio vandens ir smėlio kokybės tyrimus ir teikti informaciją gyventojams, dėl galimybės saugiai maudytis tvenkinyje. Biuras 2022 m. birželio – rugsėjo mėn. vykdė Beržyno parko tvenkinio vandens ir smėlio kokybės tyrimų stebėseną ir tyrimų rezultatus skelbė Biuro internetinėje svetainėje ir socialinio tinklo Facebook paskyroje, Prienų rajono savivaldybės socialinio tinklo Facebook paskyroje, laikraštyje „Gyvenimas“.

2021 m. vasario 23 d. buvo pasirašyta projekto „Sveikatos priežiūros paslaugų teikimo Elektrėnų, Jurbarko ir Prienų savivaldybių mokyklose ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose gerinimas“ jungtinės veiklos sutartis su Elektrėnų ir Jurbarko savivaldybių visuomenės sveikatos biurais, pagal 2014–2021 metų Europos ekonominės erdvės finansinio mechanizmo programą „Sveikata“ dėl ikimokyklinio ir mokyklinio ugdymo įstaigų sveikatos kabinetų aprūpinimo metodinėmis priemonėmis. Bendra projekto vertė – 243 750,06 Eur, o Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro dalis – 83 945,31 Eur. Išsami informacija apie projekto lėšų panaudojimą 2022 m. pateikta 14 lentelėje.

14 lentelė. Projekto „Sveikatos priežiūros paslaugų teikimo Elektrėnų, Jurbarko ir Prienų savivaldybių mokyklose ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose gerinimas“ Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro lėšų panaudojimas 2022 m.

	ES	4LRVB	Savivaldybės lėšos	Viso:
Darbo užmokestis ir soc. draudimas	1240,68	227,09	200,00	1667,77
Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	15774,94	4543,81	6700,00	27018,75
Kito ilgalaikio materialiojo turto įsigijimas	14028,21	707,41	200,00	14935,62
Viso	31043,83	5478,31	7100,00	43622,14

Projektas įgyvendintas Stakliškių gimnazijos, Jiezno gimnazijos, Prienų „Žiburio“ gimnazijos, Veiverių T. Žilinsko gimnazijos, Prienų „Ažuolo“ progimnazijos, Prienų „Revuonos“ pagrindinės mokyklos, Išlaužo pagrindinės mokyklos, Prienų lopšelio – darželio „Gintarėlis“, Prienų lopšelio – darželio „Saulutė“ sveikatos kabinetuose.

2022 m. įsigytos būtinosios priemonės kokybiškoms paslaugoms teikti. 9 Prienų rajono ugdymo įstaigų sveikatos kabinetai aprūpinti metodinėmis ugdymo priemonėmis skirtomis psichinės sveikatos stiprinimui, visuomenės sveikatos rizikos veiksnių šalinimui, sveikos gyvensenos įgūdžių ugdymui: psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos priemonėmis (alkoholio, rūkymo ir narkotikų), sveikos mitybos skatinimo priemonėmis, socialinių įgūdžių gerinimo priemonėmis, pirmosios pagalbos teikimo mokymo priemonėmis, viršsvorio ir nutukimo prevencinėmis priemonėmis, lytinės sveikatos ugdymo priemonėmis, burnos sveikatos ir asmens

higienos įgūdžių ugdymo priemonėmis, emocinės sveikatos stiprinimo priemonėmis ir kitomis metodinėmis priemonėmis. 7 Prienų rajono ugdymo įstaigų sveikatos kabinetai aprūpinti baldais (darbo stalas, biuro kėdė, spintos, daiktų lentynos, paciento apžiūros kušetė).

Projekto rezultato rodikliai – 1580 mokiniai gavo pagerintas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas; 100 proc. apmokyti visuomenės sveikatos specialistai.

Projekto produkto rodikliai – 9 ikimokyklinio/ mokyklinio ugdymo įstaigų sveikatos kabinetuose buvo patobulintos paslaugos vaikams ir jaunimui; 7 visuomenės sveikatos specialistams pagerintos darbo sąlygos.

BIURO VADOVO KOMPETENCIJOS

Uždavinys - koordinuoti ir stiprinti visuomenės sveikatos priežiūrą, gerinant visuomenės sveikatos paslaugų kokybę, tobulinant įstaigos veiklos organizavimą ir kontrolę.

Biuro vadovo funkcijos buvo vykdomos atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nustatytus 2022 m. veiklos prioritetus. Nuo 2022 m. balandžio 30 d. atšaukus valstybės lygio ekstremalią situaciją dėl COVID – 19 ligos padaryta daugiau veiklų sveikos gyvensenos ir sveikatos stiprinimo srityse tiek bendruomenėse, tiek ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose. Veiklos buvo įgyvendinamos kontaktiniu ir nuotoliniu būdu. Kontroliuojamos specialistams pavestos užduotys, įgyvendinant metinį biuro veiklos planą.

Siekiant kokybiškesnio įstaigos uždavinių įgyvendinimo, vyko Biuro darbuotojų susirinkimai kontaktiniu ir nuotoliniu būdu, kuriuose buvo aptariamas Biuro administracijos ir visuomenės sveikatos specialistų veiklos organizavimo ir koordinavimo gerinimas. Vieną kartą per mėnesį buvo organizuojami susirinkimai su visuomenės sveikatos specialistais, vykdančiais sveikatos priežiūrą ugdymo įstaigose. Šių susirinkimų tikslas – suteikti ir aptarti aktualią informaciją apie sveikatos priežiūros vykdymą ugdymo įstaigose. Susirinkimų metu buvo pristatinėjami nauji teisės aktai, susiję su mokyklose vykdoma sveikatos priežiūros veikla, buvo analizuojami veiklos planai ir jų vykdymas, taip pat buvo atsižvelgiama į darbuotojų poreikius, interesus, pasiūlymus, pristatomos naujos metodinės priemonės, informacija apie organizuojamus kvalifikacijos kėlimo seminarus.

Buvo koordinuojamos ir teisės aktų nustatyta tvarka organizuojamos mokamos paslaugos (privalomieji mokymai) - alkoholio ir narkotikų žalos žmogaus organizmui, higienos įgūdžių, pirmosios pagalbos. Šios paslaugos buvo teikiamos kontaktiniu būdu, valdant lankytojų srautus ir užtikrinant saugaus atstumo laikymosi ir kitas būtinas visuomenės sveikatos saugos, higienos, asmenų aprūpinimo būtinosiomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis sąlygas.

2022 m. buvo aktyviai rūpinamasi darbuotojų kvalifikacijos kėlimu. Mokymuose dalyvavo visuomenės sveikatos specialistės, vykdančios visuomenės sveikatos stiprinimą, visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči visuomenės sveikatos stebėseną, visuomenės sveikatos specialistė (vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros paslaugų koordinatorė), visi visuomenės sveikatos specialistai, vykdančys sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose, Biuro vadovas ir Biuro buhalteris.

Atstovauta Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro interesams įvairiose įstaigose ir organizacijose sprendžiant klausimus, susijusius su sveikatos priežiūros organizavimo ugdymo įstaigose, Biuro finansavimo, Prienų rajono gyventojų sveikatinimo renginių organizavimo klausimais.

Atsižvelgiant į tai, kad visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos iš dalies yra įvairių įstaigų ir organizacijų veiklos dalis, siekiama plėtoti bendradarbiavimą sveikos gyvensenos

mokymo ir ugdymo veikloje. 2022 m. Biuras pasirašė 9 (2021 m. – 14, 2020 m. – 15) bendradarbiavimo sutartis, kurios yra pagrindas įgyvendinant projektus ir organizuojant akcijas, paskaitas, renginius ir kitas veiklas. Bendradarbiavimas vyko įgyvendinant įvairius projektus, keičiantis patirtimi ir gebėjimais. Siekiant užtikrinti aukštą visuomenės sveikatos teikiamų paslaugų kokybę ugdymo įstaigose, buvo vykdomas aktyvus bendravimas ir bendradarbiavimas su Prienų rajono ugdymo įstaigų vadovais.

Biuro vadovas nuosekliai dalyvavo renginių organizavime, veiklos planavime bei įgyvendinimo procesuose siekiant įgyvendinti biuro veiklos tikslus. Nuolatos buvo ieškoma geriausių formų ir būdų administravimo funkcijoms tobulinti bei pažangesnių darbuotojų motyvacijos metodų.

Atsiskaitymas už veiklos vykdymą.

Detalios ataskaitos apie suteiktas visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugas:

1. Du kartus metuose Sveikatos apsaugos ministerijai teikta valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo 2022 m. pusmečio ir metinė veiklos ataskaita.

2. Du kartus metuose Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centrui teikta pusmečio ir metinė Sveikatos ugdymo ir mokymo 2022 m. ataskaitos forma Nr. 41-1-SVEIKATA.

3. Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2021 m. rodiklių ataskaita.

PROBLEMOS, SUSIJUSIOS SU ĮSTAIGOS VEIKLA IR SIŪLOMI SPRENDIMO BŪDAI

Tinkamų darbo sąlygų užtikrinimas specialistams dirbantiems Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose.

Iš 13 Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų tik šešiose ugdymo įstaigose yra įrengti sveikatos kabinetai, kurie atitinka Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro rekomendacijas (LR sveikatos apsaugos ministro ir LR švietimo ir mokslo ministro 2016-07-21 įsakymas Nr. V-966/V-672 „Dėl visuomenės sveikatos priežiūros organizavimo mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“). Kitose ugdymo įstaigose specialistai dirba kartu su kitu darbuotoju (soc. pedagogu, psichologu, ūkvedžiu, informacinių technologijų specialistu ar kt.) arba turi tik darbo stalą mokytojų kambaryje arba kitose patalpose, kur nėra tinkamai įrengtų patalpų sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti.

Siūlomi sprendimai - numatyti atskiras patalpas visuomenės sveikatos specialistams, vykdančioms sveikatos priežiūrą mokyklose, vykdančioms ugdymo patalpų rekonstrukcijas, kurį po remonto privalomomis darbo priemonėmis aprūpintų Biuras iš valstybės biudžeto skirtos dotacijos mokinių sveikatos priežiūrai.

Papildomų, visuomenės sveikatos specialistų, vykdančių sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ugdymo įstaigose, etatų steigimas. Viena visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ugdymo įstaigose, aptarnauja 3 Prienų miesto darželius. Pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. sausio 23 d. įsakymą Nr. V-70 „Dėl rekomenduojamų visuomenės sveikatos specialistų pareigybių steigimo savivaldybėse“ nustatytus normatyvus 1 visuomenės sveikatos specialisto etatas miesto gyvenamosiose vietovėse steigiamas 650 mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas. Taigi, pagal nustatytą normatyvą ir esantį vaikų skaičių Prienų miesto darželiuose, visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ugdymo įstaigose dirba 0,6 etato krūviu.

Sprendimą, dėl konkretaus visuomenės sveikatos specialistų, vykdančių sveikatos priežiūrą mokyklose, pareigybių skaičiaus Biure, atsižvelgiant į skiriamus valstybės biudžeto asignavimus visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti, priima savivaldybė. Savivaldybė gali prisidėti steigdama papildomus visuomenės sveikatos specialistų, vykdančių sveikatos priežiūrą mokyklose, etatus mažesniai mokinių skaičiui, nei nustatyta normatyvuose.

Siūlomi sprendimai – steigti papildomus, visuomenės sveikatos specialistų, vykdančių sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ugdymo įstaigose, etatus, mažinant vienam visuomenės sveikatos specialistui aptarnaujamų mokinių skaičiaus normatyvą ikimokyklinio ugdymo įstaigose iki 250 mokinių.

Prienuj rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų skatinimas tapti Sveikatą stiprinančia mokykla ar Aktyvia mokykla. Nuo 2000 m. iki šių dienų Prienuj rajone yra tik 3 Sveikatą stiprinančios mokyklos: Prienuj „Žiburio“ gimnazija, Prienuj „Ažuolo“ progimnazija ir Prienuj r. Balbieriškio pagrindinė mokykla. PSO ir UNESCO pradėjo naują iniciatyvą „Kiekvieną mokyklą paversti sveikatą stiprinančia mokykla“. Sveikatą stiprinanti mokykla pripažinta strategine priemone, skatinančia teigiamą vaiko vystymąsi ir sveikatą. Mokyklų, įgyvendinančių priemonę „Aktyvi mokykla“, Prienuj rajone nėra. Sveikatą stiprinančių mokyklų ar Aktyvių mokyklų tinklo plėtra Prienuj rajone, tai efektyvi pažangos priemonė įgyvendinat principą „Sveikata visose politikose“.

Siūlomi sprendimai – sukurti Prienuj rajono savivaldybėje sistemą skatinančių ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigas tapti Sveikatą stiprinančia ar Aktyvia mokykla.

Mokiniams, sergantiems lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis, mokinio savirūpai reikalingos pagalbos ugdymo įstaigoje, organizavimo skatinimas. Mokinio savirūpa suprantama kaip mokinio, sergančio lėtine liga, ugdomas(is) gebėjimas saugoti sveikatą, prisitaikyti prie aplinkos sąlygų, apsisaugoti nuo ligos komplikacijų, sveikatos būklės pablogėjimo atpažinimas ir gebėjimas pačiam vykdyti gydytojo paskirtą gydymą savarankiškai, su šeimos ar specialistų pagalba. Mokinio savirūpos įgyvendinimo procese dalyvauja mokinys, jo tėvai (globėjai, rūpintojai), visuomenės sveikatos specialistas, mokyklos vadovas ar jo įgaliotas atstovas, mokinį ugdantys mokytojai ir kiti švietimo pagalbos specialistai. 2022 m. tik vienam vaikui buvo suteikta mokinio savirūpai reikalinga pagalba.

Siūlomi sprendimai – skatinti glaudų bendradarbiavimą tarp mokinio, mokyklos (vadovo, mokinį ugdančių mokytojų ir kitų švietimo pagalbos specialistų), tėvų ir visuomenės sveikatos specialisto, teikiant lėtine neinfekcine liga sergančiam vaikui savirūpai reikalingą pagalbą. Skatinti šeimos gydytojus į mokinio sveikatos pažymą surašyti išsamias sveikatos rekomendacijas, kuriomis vadovaujantis bus organizuojama, mokiniui sergančiam lėtine neinfekcine liga, savirūpai reikalinga pagalba.

Ankstyvosios intervencijos, skirtos nereguliariai vartojantiems psichoaktyviais medžiagas ar eksperimentuojantiems jomis jaunuoliams, programos įgyvendinimo skatinimas Prienuj rajone. Ankstyvosios intervencijos programa (toliau – AI programa), vadovaujantis Prienuj rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. A3 – 127 patvirtintu Ankstyvosios intervencijos programos vykdymo Prienuj rajono savivaldybėje tvarkos aprašu, Biure įgyvendinama nuo 2018 m. Programos tikslas - suteikti nepilnamečiams (nuo 14 metų amžiaus), kurie vartoja psichoaktyviais medžiagas, t. y. eksperimentatoriams ir nereguliariems psichoaktyviųjų medžiagų vartotojams, ankstyvosios intervencijos paslaugas ir taip užkirsti kelią jauniems asmenims tapti priklausomiems nuo minėtų medžiagų vartojimo. Tačiau AI programa nesulaukia didelio Prienuj rajono įstaigų susidomėjimo. 2022 m. AI programą baigė 4 mokiniai

(2021 m. – 2, 2020 m. – 1, 2019 m. – 8 mok.). Programos įvykdymo procentas 2022 m. – 66,7 proc. (2021 m. – 33,3 proc., 2020 m. – 10 proc., 2019 m. – 66,7 proc.).

Siūlomi sprendimai – įgyvendinant šią programą būtina skatinti glaudų bendradarbiavimą tarp Biuro, Prienų rajono ugdymo įstaigų, Prienų rajono savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriaus, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos specialistų, Prienų r. policijos komisariato pareigūnų, Prienų rajono savivaldybės socialinių paslaugų centro.

Tobulinti mokinių sveikos mitybos organizavimą ir mažinti maisto švaistymą Prienų rajono ugdymo įstaigose. Ne visose Prienų r. ugdymo įstaigose vaikai maitinami pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. balandžio 10 d. įsakymu Nr. V-394 patvirtintą Vaikų maitinimo organizavimo tvarkos aprašą. Ne visose Prienų r. ugdymo įstaigose vaikų maitinimo organizavimas ir kokybė atitinka teisės aktų keliamus reikalavimus. Nediegiami švediško stalo maitinimo principai Prienų r. ugdymo įstaigose, kurie padėtų sumažinti maisto švaistymą. Pilnavertė ir sveiko maitinimo rekomendacijas atitinkanti mityba, tai vaikų sveikatos pagrindas.

Siūlomi sprendimai – diegti švediško stalo principus Prienų rajono ugdymo įstaigose, gerinti vaikų maitinimo organizavimo kokybę, atnaujinti maisto gamybos patalpas ir jas aprūpinti nauja maisto ruošimo įranga, sukurti patrauklią jaukią aplinką ugdymo įstaigų valgyklose, tobulinti viešuosius pirkimus įsigyjant kokybiškas maitinimo paslaugas.

LAUKIAMI REZULTATAI

Prienų rajono ugdymo įstaigose nuolat bus vykdoma koordinuota sveikatą stiprinanti veikla, į kurią bus įtraukiami ne tik vaikai ir mokiniai, tėvai bet ir Prienų rajono ugdymo įstaigų darbuotojai. Bus organizuojami užsiėmimai įvairiomis sveikatą stiprinančiomis temomis (mitybos, fizinio aktyvumo, psichoaktyvių medžiagų vartojimo) nuotoliniu ir kontaktiniu būdu, didės ugdymo įstaigų bendruomenių susidomėjimas sveikatos išsaugojimo galimybėmis. Gerės mokyklų bendruomenių burnos higienos įgūdžiai, didės supratingumas apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms, stiprės mokyklų bendruomenių gebėjimai psichikos sveikatos srityje.

Didės „Sveikatą stiprinančių mokyklų“ ar priemonės „Aktyvi mokykla“ tinklo plėtra Prienų rajone.

Bus organizuojami sveikatos stiprinimo renginiai Prienų rajono gyventojams nuotoliniu ir kontaktiniu būdu, didės gyventojų sveikatos raštingumas sveikos gyvensenos klausimais, gyventojai daugiau sužinos apie lėtinių neinfekcinių ir užkrečiamų ligų profilaktiką. Didės visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumas gyventojams organizuojant akcijas, mokymus, praktinius užsiėmimus ir kitus renginius bendruomenėse. Formuojant gyventojų sveikos mitybos įgūdžius ir skatinant fizinį aktyvumą, didės daržovių suvartojimas ir daugiau gyventojų bus fiziškai aktyvūs ir rinksis aktyvias laisvalaikio leidimo formas. Didinant gyventojų supratingumą apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms, sumažės antibiotikų vartojimas.

Sistemiškai renkant ir analizuojant visuomenės sveikatos stebėsenos duomenis apie gyventojų sveikatos būklę, demografinę situaciją, gyvensenos įpročius, aplinkos veiksnius, bus įvertinta Prienų rajono gyventojų sveikata ir jos rodiklių pokyčiai bei gyventojų sveikatą įtakojančių veiksnių paplitimas. Remiantis stebėsenos duomenimis bus planuojamos ateinančių metų sveikatos stiprinimo kryptys. Pagerėjęs sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas ir

geresnė visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybė turės įtakos gyventojų sveikatos rodiklių gerėjimui.

Aktyviau Prienų rajono pirminiai sveikatos priežiūros centrai dalyvaus įgyvendinant širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupių asmenų sveikatos stiprinimo programą, tokiu būdu užtikrinami didesnį Prienų rajono gyventojų dalyvavimą šioje prevencinėje programoje. Vis daugiau rizikos grupės asmenų, dalyvaudami šioje programoje, efektyviai stiprins sveikatą, susipažins su Širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto rizikos veiksniais, sveikos gyvensenos principais bei išmoks keisti gyvenimą, valdyti stresą, pasirinkti sveikatai palankią mitybą bei fizinį aktyvumą.

Pagerės Biuro, Prienų rajono ugdymo įstaigų, Prienų rajono savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriaus, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos, Prienų r. policijos komisariato, Prienų rajono savivaldybės socialinių paslaugų centro bendradarbiavimas įgyvendinant Ankstyvosios intervencijos programą. Didesnė Prienų rajono mokinių motyvacija dalyvauti Ankstyvosios intervencijos programoje. Dalyvaudami šioje programoje, vis daugiau mokinių atsisakys rizikingos elgsenos ir žalingų įpročių. Šios programos dėka kiek galima anksčiau bus pasiekiami alkoholiu ir / ar narkotikais eksperimentuojantys ir / ar nereguliarieji vartojantys vaikai, suteikiamos jiems ankstyvosios intervencijos paslaugos bei savalaikė pagalba, ir taip bus užkertamas kelias vaikams tapti priklausomais nuo minėtų medžiagų vartojimo.

Pagerės vaikų maitinimo organizavimo kokybė Prienų rajono ugdymo įstaigose. Vis daugiau Prienų rajono ugdymo įstaigose bus diegiami švediško stalo maitinimo principai, mažinamas maisto švaistymas. Bus atnaujinamos maisto gamybos patalpos ir aprūpinamos nauja maisto ruošimo įranga. Prienų r. mokyklų valgyklose bus kuriama patraukli, estetiška, jauki aplinka. Tobulinamas viešųjų pirkimų įgyvendinimo procesas išigyjant kokybiškas maitinimo paslaugas ugdymo įstaigose.

Biuro, mokyklos, tėvų, mokinio ir šeimos gydytojų bendromis pastangomis bei glaudžiu bendradarbiavimu, mokiniams, sergantiems lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis, bus tinkamai organizuota mokinio savirūpai reikalinga pagalba ugdymo įstaigoje.

Bus užtikrintas, poreikį atitinkantis, priklausomybės konsultavimo paslaugų teikimas, ko pasekoje, sumažės asmenų žalingai vartojančių alkoholi, ar jie sumažins alkoholio vartojimą, ar visai atsisakys alkoholio. Priklausomybės konsultantas informuos alkoholi vartojančius asmenis apie alkoholio vartojimo riziką, keliamą žalą asmens ir visuomenės sveikatai ir gerovei; motyvuos alkoholi vartojančius asmenis sumažinti alkoholio vartojimą ir visai atsisakyti alkoholio, keisti alkoholio vartojimo sukeltą rizikingą elgseną, kreiptis pagalbos, ją priimti, gydytis alkoholio vartojimo sukeliama psichikos ir elgesio sutrikimus bei kitas ligas; skatins ir palaikys alkoholio vartojimą nutraukusių arba sumažinusių asmenų motyvaciją gauti atkryčių prevencijos paslaugas.

Artimiausios veiklos perspektyvos priklauso nuo geopolitinės situacijos Lietuvoje ir visame pasaulyje, valstybės institucijų veiklos ir įgyvendinamų reformų, vietos savivaldos politikos įgyvendinimo visuomenės sveikatos priežiūros srityje, gyventojų sveikatos rodiklių ir turimų finansinių bei žmogiškųjų išteklių. Prioritetinės Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro veiklos kryptys bus numatomos atsižvelgiant į patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo 2023 m. veiklos prioritetų vertinimo kriterijų reikšmių planą ir Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2021 m. ataskaitos rodiklius.